

Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003 til 2006

Baggrundsrapport

Arbejdstilsynet januar 2007

Indholdsfortegnelse

1 Indledning	5
1.1 Hvorfor laves analysen?.....	5
1.2 Hvad indeholder analysen/hvordan er den struktureret	5
1.3 Datakilder og begrænsninger.....	6
2 Skyldes stigningen i anmeldte arbejdsulykker 2003-2006 administrative eller tekniske forhold?	7
2.1 Har indførelsen af EASY ført til flere anmeldelser fra arbejdsgivere?	7
2.2 Reform af arbejdsskadesikring 2004	8
2.3 Stigning i arbejdsulykker med manglende oplysninger om skadens følger.....	8
2.3.1 Stigning i arbejdsulykker med manglende oplysninger om skadens følger.....	9
2.3.2 Årsager til manglende oplysninger om skadens følger.....	9
2.3.3 Fordeling inden for branchegrupper.....	11
2.4 Ændret grundlag for opgørelse af anmeldte anmeldelsespligtige arbejdsulykker	11
2.5 Konklusion.....	11
3 Karakteristik af stigningen i anmeldte arbejdsulykker 2003-2006	13
3.1 Historisk perspektiv	13
3.2 Generel beskrivelse af ulykkesforekomst.....	14
3.2.1 Alvorlighed	15
3.2.2 Køn	16
3.2.3 Aldersgrupper.....	17
3.2.4 Ansættelsesperiode	17
3.2.5 Skadetyper.....	18
3.2.6 Skademåde	19
3.2.7 Branchegrupper	20
3.3 Udviklingen i anmeldte arbejdsulykker i særlige branchegrupper fra 2003 til 2006	22
3.3.1 Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne	23
3.3.2 Transport af gods	25
3.3.3 Bygge- og Anlægsområdet	26
3.3.4 Engroshandel	28
3.3.5 Landbrug	29
3.4 Arbejdsulykker der har medført døden	30
3.4.1 Arbejdsulykker, der har medført døden, 2001-2006	31
3.4.2 Bygge- og anlægssektoren	31
3.4.3 Kontor og administration	32
3.4.4 Landbrug	33
3.4.5 Konklusion.....	33
4 Udvikling i arbejdsulykker der har ført til behandling på skadestue	34
4.1 Bag om tallene for arbejdsulykker der har ført til behandling på skadestue.....	34
4.2 Udviklingen i arbejdsulykker der har ført til behandling på skadestue.....	35
4.2.1 Udviklingen i samtlige arbejdsulykker samt for køn, alder og skadetype.....	35
4.2.2 Udviklingen i udvalgte branchegrupper	36
4.2.3 Udviklingen inden for landbrug.....	38
4.3 Sammenfatning.....	38
5 Inddragelse af overordnede faktorer som forklaring på udviklingen i anmeldte arbejdsulykker i perioden 1997-2006	40
5.1 Beskæftigelse og arbejdstid.....	40
5.2 Anmeldefrekvens	41
5.3 Konklusion.....	41
6 Udlændinges ulykkesrisiko	42
6.1 Udlændinge på det danske arbejdsmarked.....	42
6.1.1. Hvilke grupper af udlændinge findes på det danske arbejdsmarked?	42
6.1.2 Hvad ved vi om antallet af udlændinge og deres beskæftigelse?.....	43
6.1.3 Registreringen af udlændinge der arbejder i Danmark	44
6.1.4 Hvad ved vi om udlændinge i registre over skete arbejdsulykker?	45

6.1.5 Fremtidige registrering og statistikker om udlændinge på det danske arbejdsmarked	45
6.2 Hvad ved vi i dag om udlændinges arbejdsulykker?	46
6.2.1 Udlændinge behandlet på skadestue efter en arbejdsulykke	46
6.2.2 Opgørelse af anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden blandt udlændinge i 2004-2006.....	46
6.2.3 Analyse af dødsulykker blandt udlændinge og danskere inden for bygge og anlæg – et regneeksempel.....	47
6.2.4 Konklusion.....	48

Bilag 1 Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø's forskning inden for arbejdsulykker

Bilag 2 Igangsatte projekter under Arbejdsmiljøforskningsfonden vedr. arbejdsulykker

Bilag 3 Inddragelse af overordnede faktorer som forklaring på udviklingen af anmeldte arbejdsulykker i perioden 1997-2006

1 Indledning

1.1 Hvorfor laves analysen?

Det fremgik af Arbejdstilsynets årsopgørelse 2006 'Anmeldte arbejdsulykker 2001-2006'¹, at antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet er steget for tredje år i træk. I den forbindelse har Beskæftigelsesministeren efter samråd i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg den 30. august 2007 bedt Arbejdstilsynet om at igangsætte en nærmere analyse af de bagvedliggende årsager til stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker.

1.2 Hvad indeholder analysen/hvordan er den struktureret

Formålet med de følgende analyser er at belyse baggrunden for og karakteren af stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker de seneste 4 år med henblik på at kunne målrette kommende initiativer til ulykkesforebyggelse.

Metoden for analyserne er at anvende eksisterende datakilder til belysning af udviklingen i antallet af arbejdsulykker, især gennem de seneste år. Datakilder er først og fremmest Arbejdstilsynets arbejdsskaderegister, men der er også inddraget oplysninger fra Statens Institut for Folkesundheds register over skadestuehenvendelser på grund af arbejdsulykker samt data for bl.a. beskæftigelsen fra Danmarks Statistik. Analysen er udarbejdet af Arbejdstilsynet i et samarbejde med Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og Arbejdsskadestyrelsen.

Analyserne omfatter:

- en gennemgang af administrative og tekniske forhold og deres indflydelse på stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker 2003–2006 (afsnit 2),
- en karakteristik af stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker 2003-2006 ud fra oplysninger i arbejdsskaderegistret, herunder udpegning af 5 branchegrupper, der i særlig grad har bidraget til stigningen (afsnit 3),
- en karakteristik af udviklingen i antallet af arbejdsulykker, der har ført til behandling på skadestue, herunder en sammenligning af datagrundlaget for henholdsvis arbejdsskaderegistret og SIF's ulykkesregister (afsnit 4),
- analyser af overordnede faktorer som forklaring på udviklingen i antallet af anmeldte arbejdsulykker 1997-2006, herunder ændringer i beskæftigelse, arbejdstid og anmeldetendens (anmeldefrekvens) (afsnit 5), og
- en vurdering af det eksisterende datagrundlag for at analysere og vurdere, om udlændinge udsættes for en højere ulykkesrisiko end danskere og redegørelse for, hvad vi ved i dag (afsnit 6).

Det har inden for de givne tidsrammer dog ikke været muligt at analysere alle parametre i arbejdsskaderegistret i forhold til hinanden. Dette gælder fx:

- opgørelser af ansættelsesperiode på ulykkestidspunktet (tiden fra ansættelse til ulykken sker) for de branchegrupper, der er udvalgt, fordi de har bidraget væsentligt til den samlede stigning i antallet af arbejdsulykker,
- opgørelser af ansættelsesperiode og alder, herunder udvikling over år,
- belysning af eventuelle forskelle mellem mænd og kvinder i ulykkesmønstre (brancher (de udvalgte), skademåde mv.)

¹ 'Anmeldte arbejdsulykker 2001-2006 – Årsopgørelse 2006', At-rapport nr. 1, Arbejdstilsynet 2007.

Der er i form af et notat til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg udarbejdet et sammen-
drag af rapportens resultater. Notatet indeholder endvidere en beskrivelse af de aktivi-
teter, Arbejdstilsynet har iværksat med henblik på at nedbringe antallet af arbejdsulyk-
ker, som ikke er omfattet af nærværende rapport. Notatet findes på www.at.dk.

1.3 Datakilder og begrænsninger

I analyserne er der anvendt eksisterende datakilder, og der kan derfor kun gives svar på
spørgsmål, som kilderne indeholder oplysninger om. I visse tilfælde kan der dog opnås
ny viden ved samkøring af eksisterende registre.

De anvendte datakilder er:

- Arbejdstilsynets arbejdsskaderegister (ulykkesregistrene)
- Statens Institut for Folkesundheds skadestuerregister
- Data for beskæftigelsen fra Danmarks Statistik.

For så vidt angår Arbejdstilsynets arbejdsskaderegister er der ikke mulighed for at bely-
se udviklingen i arbejdsulykker blandt udlændinge, da registret ikke indeholder oplys-
ning om nationalitet. Der er heller ikke mulighed for at belyse ulykkens umiddelbare
årsag, kaldet skadehændelsen i Arbejdstilsynets tidligere arbejdsskaderegister 1993-
2002, da disse oplysninger ikke registreres i samme omfang i det nye arbejdsskaderegi-
ster.

Hvor Arbejdstilsynets arbejdsskaderegister er landsdækkende, dækker Statens Institut
for Folkesundheds skadestuerregister skadestuehenvendelser på 5 store skadestuer, og
data er dermed ikke landsdækkende.

I Danmarks Statistiks Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS), der er anvendt i
analyserne til beregning af incidenser af anmeldte arbejdsulykker, opgøres beskæftigel-
sen for et bestemt år den 1. november det foregående år. De beskæftigelsestal, der er
anvendt til incidensberegninger for 2006 er således udtryk for, hvorledes beskæftigelsen
så ud den 1. november 2005.

2 Skyldes stigningen i anmeldte arbejdsulykker 2003-2006 administrative eller tekniske forhold?

I det følgende belyses to administrative forhold, som kan have haft indflydelse på tendensen til at anmelde arbejdsulykker fra 2003 og frem. Der ses dels på virksomhedernes øgede brug af det elektroniske anmeldesystem for arbejdsskader (EASY), der blev indført i 2003, og om det har ført til en øget rapportering af anmeldelsespligtige arbejdsulykker, dels på om reformen af arbejdsskadesikringslovgivningen med virkning fra og med 2004 tilsvarende kan have ført til en øget rapportering.

Det vil også blive belyst, om to tekniske forhold kan have haft indflydelse på opgørelsen af stigningen i anmeldte anmeldelsespligtige arbejdsulykker. Det ene forhold vedrører en stigning i anmeldte arbejdsulykker for hvilke der mangler oplysninger om skadens konsekvenser. Det betyder at der mangler oplysninger om skaden har ført til eventuel arbejdsudygtighed, og dermed om arbejdsulykken er anmeldelsespligtig. Den anden vedrører indførelsen af EASY og dermed etableringen af et fælles datagrundlag for opgørelse af anmeldte arbejdsulykker for Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen.

2.1 Har indførelsen af EASY ført til flere anmeldelser fra arbejdsgivere?

I 2003 lanceredes et fælles elektronisk system til anmeldelse af arbejdsulykker til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen. Det betød, at virksomheder fik mulighed for at anmelde arbejdsulykker elektronisk til Arbejdstilsynet og forsikringsselskab eller Arbejdsskadestyrelsen på én gang. Det har ofte været antaget, at denne lettelse af virksomhedernes adgang til anmeldelse i sig selv kunne medføre en stigning i anmelderfrekvensen, dvs. at det skulle medføre, at en større del af de anmeldelsespligtige ulykker blev anmeldt.

Andelen af anmeldte arbejdsulykker, som anmeldes via EASY frem for på blanket, stiger fra knap 10 pct. i 2003 til knap 50 pct. i 2006, og der ses således i perioden en øget brug af EASY i virksomhederne.

Arbejdsgiveren har anmeldelsespligten for arbejdsulykker, der fører til arbejdsudygtighed i én dag eller mere ud over tilskadekomstdagen, men alle kan i princippet anmelde en arbejdsulykke, og der ses også anmeldelser fra eksempelvis skadelidte selv, læger og fagforbund. En øget rapportering af arbejdsulykker blandt arbejdsgivere som følge af indførelsen af EASY ville under antagelse om uændret rapportering fra de øvrige anmeldere føre til, at andelen af arbejdsulykker anmeldt af arbejdsgivere i forhold til samtlige anmeldelser ville stige.

Der er dog på nuværende tidspunkt ikke nogen indikation af, at indførelsen af EASY har ført til en generel øget rapportering af arbejdsulykker blandt arbejdsgivere. I perioden 2003-2006 ses der nemlig ikke entydige ændringer i sammensætningen af anmeldere, og der ses en stigning i antallet af anmeldte arbejdsulykker for alle typer anmeldere. Således anmelder arbejdsgivere i perioden gennemsnitlig 87 pct. af arbejdsulykkerne, mens skadelidte selv står for 6 pct. og læger og tandlæger 4 pct.

Lanceringen af EASY skete umiddelbart, før antallet af anmeldte arbejdsulykker begyndte at stige, men det vurderes på baggrund af den gennemførte analyse, at indførelsen af EASY ikke kan forklare stigningen i anmeldte arbejdsulykker.

2.2 Reform af arbejdsskadesikring 2004

Med virkning fra 1. januar 2004 ændres ulykkesbegrebet i arbejdsskadesikringsloven, som administreres af Arbejdsskadestyrelsen. Ændringen består i, at der ikke længere skelnes mellem om en hændelse er forventelig, sædvanlig eller ej. Ligeledes bliver de såkaldte 'pludselige løfteskader' omfattet af Arbejdsskadestyrelsens ulykkesbegreb. Formålet med ændringen var, at skader, der opstår som følge af arbejdet, også kan ankenes som arbejdsskader.

Ændringen har ikke betydning for Arbejdstilsynets ulykkesbegreb, og reglerne for anmeldelse af arbejdsulykke hertil, som hidtil har omfattet de pludselige løfteskader i det omfang, der var tale om en pludselig skadevoldende hændelse.

Det har været antaget, at den udvidede adgang til erstatninger kunne medføre en øget anmelderfrekvens til Arbejdsskadestyrelsen og også til Arbejdstilsynet. I Arbejdsskadestyrelsens statistik over sager vedrørende arbejdsulykker, som styrelsen har behandlet med henblik på afgørelse om erstatning, er antallet af sager uforandret i 2003 og 2006, og der ses således ikke en stigning². Arbejdsskadestyrelsen behandler hovedsageligt sager vedrørende de mere alvorlige arbejdsulykker, som antages at ville medføre erstatning for tab af erhvervsevne eller godtgørelse for varigt mén. De mindre alvorlige skader (bagatelskader), som ikke forventes at medføre varige følger, behandles færdigt i arbejdsgivernes forsikringsselskaber. At der således ses en stigning i antallet af anmeldelser til Arbejdstilsynet, men ikke til Arbejdsskadestyrelsen, kan skyldes at stigningen sker for bagatelskader.

Blandt de arbejdsulykker, der anmeldes til Arbejdstilsynet, ses der fra 2003 til 2006 en generel stigning i antallet af anmeldte arbejdsulykker, men ikke i andelen af arbejdsulykker, der har ført til forstuvning af ryg, som er en typisk skade som følge af 'pludselige løfteskader'. Opgørelser af på hvilken måde personen er kommet til skade viser tilsvarende, at der heller ikke ses en stigning i andelen af ulykker, hvor folk får en akut overbelastning ved løft, skub/træk m.m..

Det kan således ikke på grundlag af de foretagne analyse vises, at ændringen af ulykkesbegrebet i arbejdsskadesikringsloven har haft indflydelse på tendensen til at rapportere anmeldelsespligtige arbejdsulykker til Arbejdstilsynet.

2.3 Stigning i arbejdsulykker med manglende oplysninger om skadens følger

Som bekendt er arbejdsulykker anmeldelsespligtige til Arbejdstilsynet, når følgerne af arbejdsulykken er arbejdsudygtighed i en dag eller mere ud over tilskadekomstdagen. Der anmeldes dog også arbejdsulykker, hvor skadens følger ikke har ført til arbejdsudygtighed, men hvor fx arbejdsgiver eller skadelidte ønsker overfor Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen at gøre opmærksom på, at der har været en ulykkeshændelse (fx trusler om vold, som ikke umiddelbart førte til arbejdsudygtighed). Endelig anmeldes arbejdsulykker, hvor skadens følger af forskellige årsager er uoplyste.

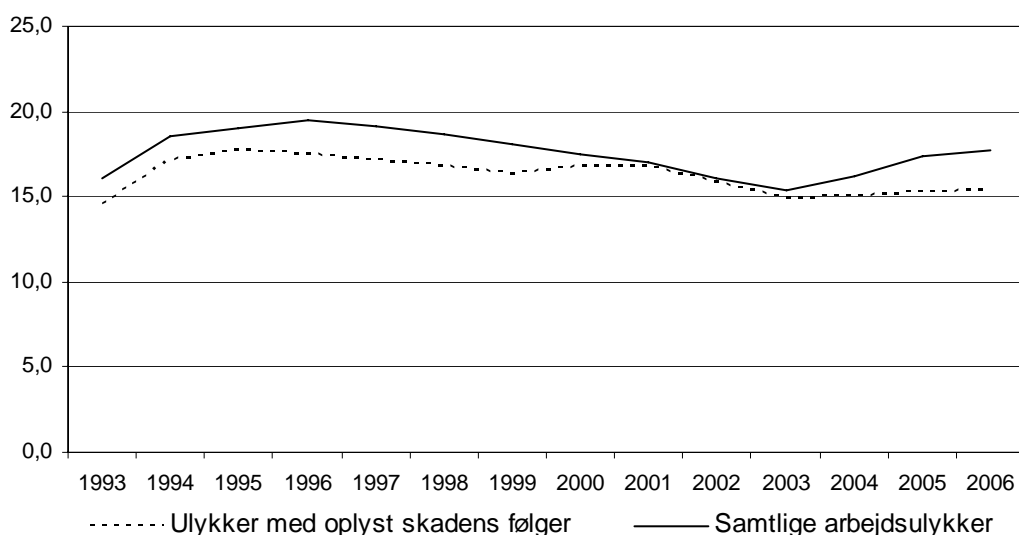
² Arbejdsskadestatistik 2006. København: Arbejdsskadestyrelsen, 2007.

I Arbejdstilsynets statistik over anmeldte arbejdsulykker indgår både de anmeldelsespligtige arbejdsulykker, hvor skadens følger har ført til arbejdsudygtighed i én dag eller mere ud over tilskadekomstdagen, og arbejdsulykker for hvilke det ikke er oplyst, om de har ført til arbejdsudygtighed. Denne opgørelsesmetode har været Arbejdstilsynets praksis igennem mange år. Grunden er, at der blandt de uoplyste tilfælde er arbejdsulykker, som har ført til arbejdsudygtighed, og som derfor bør indgå i grundlaget for bl.a. Arbejdstilsynets tilsynsvirksomhed.

2.3.1 Stigning i arbejdsulykker med manglende oplysninger om skadens følger

Nedenstående figur viser, at stigningen i antal anmeldte arbejdsulykker pr. 1.000 beskæftigede (incidens) fra 2003 til 2006 stort set kan isoleres til anmeldelser med uoplyste følger af skaderne³. Fra 2003 til 2006 stiger incidensen for samtlige arbejdsulykker, der indgår i statistikken, med 15,2 pct., mens stigningen kun er på 2,7 pct., hvis man alene ser på arbejdsulykker med oplysninger om én dags arbejdsudygtighed eller mere. I det følgende vil der blive set nærmere på baggrunden for denne stigning i antallet af anmeldelser, hvor skadens følger er registreret som uoplyst, med henblik på at vurdere dens betydning for stigningen i anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006.

Figur 2.1 Anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet 1993-2006 pr. 1.000 beskæftigede

2.3.2 Årsager til manglende oplysninger om skadens følger

Det fremgår af kurverne i figur 2.1, at andelen af arbejdsulykker med uoplyste følger af skaderne har ændret sig i løbet af perioden, og det vurderes at bl.a. ændringer i administrativ praksis samt ændring af anmeldelsesblanket har haft indflydelse herpå.

Frem til 1999 ligger de to kurver tilnærmelsesvis parallelt og andelen af uoplyste, som ligger mellem 7 og 10 pct. har tilsyneladende ikke indflydelse på udviklingstendensen i anmeldte arbejdsulykker. Herefter mindskes forskellen, og fra 2001 til 2003 er kurverne igen stort set parallelle, og andelen af arbejdsulykker med uoplyste skadens følger ligger lavt (1-3 pct.). Den lave andel skyldes, at Arbejdstilsynet i en periode havde som praksis at følge op på anmeldte arbejdsulykker, hvor skadens følger ikke var oplyst, og kontakte

³ Skadens følger refererer til omfanget af arbejdsudygtighed, som ulykken medfører for skadelidte. I daglig tale omtales arbejdsudygtighed også ved 'fravær fra arbejdet'. Omfanget af arbejdsudygtighed kan variere fra fuld arbejdsudygtighed med ingen fravær fra arbejdet, og varig arbejdsudygtighed og i yderste konsekvens skadelidtes død.

anmelder med henblik på opklaring af om arbejdsulykken havde medført arbejdsudygtighed eller ej. Denne praksis blev nedprioritet i 2004 i forbindelse med nye opgaver i Arbejdstilsynets, da den af Folketinget vedtagne arbejdsmiljøreform skulle omsættes til praksis i 2004, og det er medvirkende til det øgede antal registreringer af arbejdsulykker med skadens følger uoplyst

Frem til og med 2002 er opgørelsen baseret på registreringer af arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet på blanketter. I 2003 indføres, som tidligere nævnt et for Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen fælles system til elektronisk anmeldelse og registrering af arbejdsulykker (EASY). Fra og med 2003 anmeldes arbejdsulykkerne således både på blanketter, som efterfølgende registreres af Arbejdstilsynet eller Arbejdsskadestyrelsen i EASY, og direkte i EASY af arbejdsgivere eller andre, som opretter sig som brugere af systemet. I samme periode stiger andelen af arbejdsulykker med uoplyst skadens følger fra 3 pct. i 2003 til 13 pct. i 2006.

Selv om stigningen falder sammen med indførelsen af EASY viser opgørelser, at årsagen ikke skal findes blandt de elektronisk anmeldte arbejdsulykker. For stort set alle arbejdsulykker, der anmeldes via EASY, typisk af arbejdsgivere, er skadens følger oplyst og det drejer sig i 2006 om knap halvdelen af de anmeldte arbejdsulykker. Det er altså for arbejdsulykker anmeldt via en anmeldelsesblanket at skadens følger er uoplyste.

I forbindelse med indførelsen af EASY blev også blanketten til anmeldelse af arbejdsulykker ændret og tilpasset indholdet af den elektroniske anmeldelse. I slutning af året 2003 ændres feltet på blanketten vedrørende oplysninger om skadens følger. Det vurderes på baggrund af erfaringerne i Arbejdstilsynet fra arbejdet med at registrere anmeldelserne, at den ny udformning medførte et stigende antal tilfælde, hvor skadens følger var uoplyste. Tilsyneladende kan det ved udfyldelsen af blanketten være vanskeligt at forstå hvilke oplysninger, der skal angives, og i nogle tilfælde kan felterne være overset⁴. En anden årsag til, at feltet er uoplyst, kan være, at anmelderen har svært ved at vurdere, hvor mange dage skadelidte vil være arbejdsudygtig på anmeldelsestidspunktet, og derfor vælger ikke at oplyse noget.

For arbejdsulykker, hvor det ikke er oplyst om ulykken har ført til arbejdsudygtighed eller ej, vurderes det, at der i hovedparten af tilfældene er tale om anmeldelsespligtige arbejdsulykker. Fordeling af disse arbejdsulykker på skadetype viser, at i 1/3 af tilfældene er skadetyperen uoplyst, men blandt de oplyste tilfælde er der ingen indikationer af at arbejdsulykkerne er mindre alvorlige end arbejdsulykker, der har ført til arbejdsudygtighed. Erfaringerne fra Arbejdstilsynets arbejde med at registrere tilfældene er da også, at der typisk er tale om arbejdsulykker, som er så alvorlige at de har ført til fravær. For tilfældene registreret i Arbejdsskadestyrelsen, vil der også typisk være tale om mere alvorlige arbejdsulykker som følge af, at Arbejdsskadestyrelsen hovedsageligt behandler sager vedrørende de mere alvorlige arbejdsulykker, som antages at ville medføre erstatning for tab af erhvervsevne eller godtgørelse for varigt mén.

Det vurderes på baggrund af de gennemførte analyser, at hovedparten af arbejdsulykkerne, hvor der ikke er oplysninger om skadens følger, er så alvorlige, at de med stor sandsynlighed har ført til arbejdsudygtighed. Det vurderes derfor, at der er tale om en reel stigning i anmeldte og anmeldelsespligtige arbejdsulykker.

⁴ I forbindelse med genoptrykningen af blanketten ultimo 2007, er feltet igen ændret med henblik på at øge forståeligheden og sikre flere oplysninger om skaden følger.

2.3.3 Fordeling inden for branchegrupper

Med henblik på den videre analyse af stigningen i anmeldte arbejdsulykker og fordelingen på branchegrupper er der også set nærmere på, hvordan arbejdsulykker for hvilke, det ikke er oplyst, om ulykken har ført til arbejdsudygtighed eller ej, fordeler sig på branchegrupper.

I 2006 udgør andelen af anmeldte arbejdsulykker med uoplyst skadens følger ca. 13 pct. for samtlige brancher mod ca. 3 pct. i 2003. Ser man på de enkelte branchegrupper finder man i hovedparten af disse en stigning i andelen af arbejdsulykker med uoplyst skadens følger. Andelen i den enkelte branchegruppe varierer i 2006 mellem ca. 2 pct. (Svine og kreaturslagterier) og 28 pct. (Landbrug). Forskellene mellem branchegrupper kan hænge sammen med i hvilket omfang arbejdsgiverne anvender EASY til at anmelde arbejdsulykker frem for en blanket. For gruppen af arbejdsulykker med uoplyst branche er andelen af arbejdsulykker med uoplyst skadens følger helt oppe på 42 pct.

2.4 Ændret grundlag for opgørelse af anmeldte anmeldelsespligtige arbejdsulykker

Opgørelsen af anmeldelsespligtige arbejdsulykker til Arbejdstilsynet er fra 2003 og frem baseret på anmeldelser af arbejdsulykker til både Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen, der alle bliver registreret i EASY. Før 2003 var opgørelsen baseret på anmeldelser sendt til Arbejdstilsynet og eventuelle anmeldelser, som i første omgang kun blev sendt til Arbejdsskadestyrelsen og efterfølgende videresendt til Arbejdstilsynet. Det betyder, at fra og med 2003 kan der potentielt indgå arbejdsulykker i grundlaget for Arbejdstilsynets opgørelse, der tidligere alene blev anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen direkte eller via forsikringselskaber med henblik på erstatning. Dermed kan grundlaget for opgørelsen af anmeldte arbejdsulykker være udvidet, men spørgsmålet er om det er af et omfang af betydning.

Fællesstatistikken for Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen, som er analyseret frem til og med 2003, tyder ikke på, at der i 2003 sker ændringer i forholdet mellem arbejdsulykker, der alene er indeholdt i Arbejdstilsynets opgørelse af anmeldelsespligtige arbejdsulykker, ulykker der alene er behandlet i Arbejdsskadestyrelsen og ulykker der indgår i begge styrelseres opgørelser⁵. En øget andel af arbejdsulykker, der indgår i grundlaget for begge styrelseres opgørelse af anmeldte arbejdsulykker, kunne indikere, at eventuelle arbejdsulykker, der tidligere kun blev anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen, nu også indgår i grundlaget for Arbejdstilsynet. Et enkelt år er dog et spinkelt grundlag for en sådan vurdering, og det vil være muligt at belyse problemstillingen yderligere i forbindelse med analyser, som Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen skal gennemføre som et led i overvågning af Plan 2010. I planen er opstillet mål for udviklingen i forekomsten af arbejdsulykker, der fører til tab af erhvervsevne eller varige mén, og til dette formål skal der udarbejdes fælles statistikker over anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen.

2.5 Konklusion

Det vurderes på baggrund af de gennemførte analyser, at der ikke er indikationer af en øget rapportering af anmeldelsespligtige arbejdsulykker som følge af indførelsen af EASY i 2003. Endvidere har det heller ikke været muligt på det foreliggende grundlag at vise, at ændringen af ulykkesbegrebet i arbejdsskadesikringen fra og med 2004 har haft indflydelse på tendensen til at rapportere anmeldelsespligtige arbejdsulykker til Ar-

⁵ Fælles arbejdsskadestatistik 1999-2003. København: Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen, juni 2004.

bejdstilsynet. Endelig vurderes det, at stigningen i anmeldte arbejdsulykker for hvilke det ikke er oplyst om skaden har ført til arbejdsudygtighed, kun har en begrænset betydning for stigningen i anmeldte arbejdsulykker. Det kan således konkluderes, at der er tale om en reel stigning i anmeldte arbejdsulykker, som ikke kan begrundes i administrative eller tekniske forhold.

3 Karakteristik af stigningen i anmeldte arbejdsulykker 2003-2006

Tallene, som denne analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker hviler på, stammer fra Arbejdstilsynets register over anmeldte arbejdsulykker, som indeholder ca. 45 pct. af de anmeldelsespligtige arbejdsulykker. Denne rapporteringsgrad er vurderet på baggrund af en undersøgelse af arbejdsulykker behandlet på skadestue samt analyser foretaget af det Nationale Forsknings-center for Arbejdsmiljø og Danmarks Statistik⁶. Det fremgår af disse undersøgelser, at underrapporteringen varierer mellem aldersgrupper, skadetyper og brancher. Eventuelle ændringer i rapporteringsgraden mellem årene vil kunne påvirke udviklingen i anmeldte arbejdsulykker. Som et led i nærværende analyse af stigningen i anmeldte arbejdsulykker er der gennemført en undersøgelse af om rapporteringsgraden har varieret de seneste år. Undersøgelsen (se afsnit 5.2) giver ikke indikation af, at ændringer i rapporteringsgraden kan forklare stigningen i anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006.

De følgende analyser er baseret på opgørelser af anmeldte arbejdsulykker registreret i perioden 2001-2006 med fokus på udviklingen de seneste fire år. For at måle i hvor høj grad der sker arbejdsulykker, inden for eksempelvis en bestemt aldersgruppe eller en bestemt branche, korrigeres de absolutte tal for anmeldte arbejdsulykker for variationer i beskæftigelsen ved hjælp af såkaldte incidenser. Incidensen beskriver antallet af anmeldte arbejdsulykker per 1.000 beskæftigede. De i denne rapport anvendte beskæftigelsestal stammer fra Danmarks Statistiks registerbaseret arbejdsstyrkestatistik (RAS), som opgøres en gang årligt ultimo november.

3.1 Historisk perspektiv

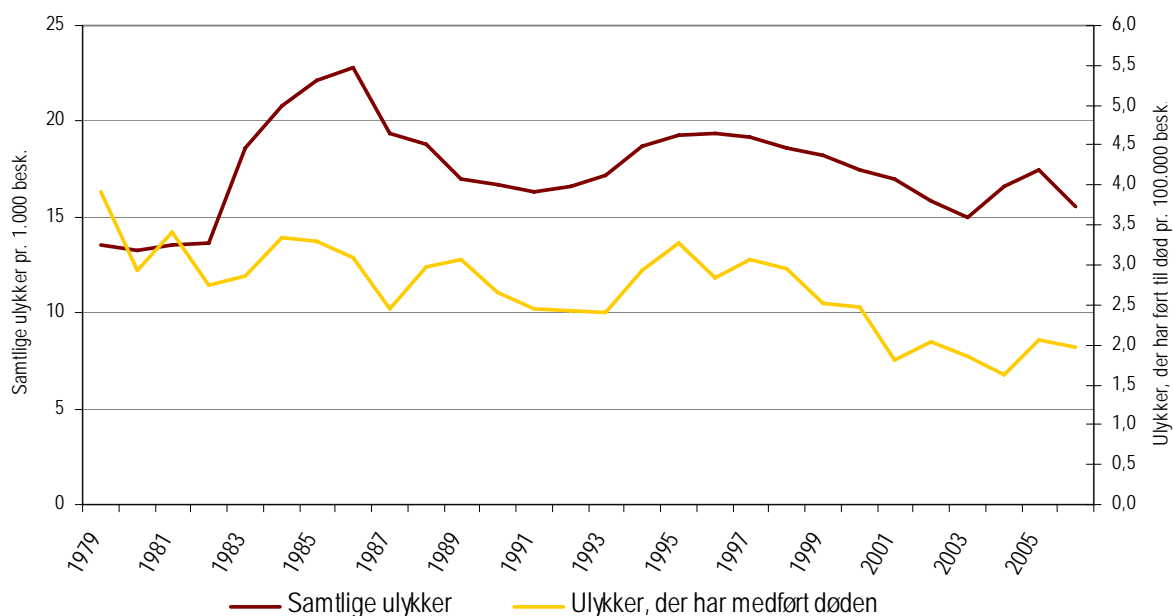
Set over de seneste 27 år har incidensen for anmeldte arbejdsulykker varieret af grunde, som ikke alene afspejler en ændret forekomst i arbejdsulykker, men også varierende motivation til at anmelde sådanne ulykker og ændrede administrative forhold (figur 3.1). Det øgede antal anmeldelser fra 1982 til 1986 skal ses i sammenhæng med indførelsen af karenssdag for første sygedag⁷. Da sygefravær som følge af en arbejdsulykke var undtaget for karenssdagsreglen, øgede det i en periode motivationen for at anmelde arbejdsulykker. Karenssdagen blev afskaffet i 1986, hvorefter der skete et brat fald i antallet af anmeldte arbejdsulykker.

Stigningen i midten af 1990'erne skal formegentlig ses som en følge af indførelsen af den fælles anmeldeblanket mellem Arbejdstilsynet, arbejdsskadeforsikringsselskaberne og Arbejdsskadestyrelsen, som betød, at virksomhederne ved udfyldelse af én blanket kan anmelde samtidigt til både forsikringsselskaber og Arbejdstilsynet.

⁶ 10 år med handlingsprogrammet Rent arbejdsmiljø 2005. Tekniske bilag A-T, side B.1 og B.2. København: Arbejdstilsynet, 2007

⁷ Karenssdagen blev indført pr. 1.4.1983 og ophørte pr. 1.1.1987.

Figur 3.1 Samtlige anmeldte arbejdsulykker pr. 1.000 beskæftigede og arbejdsulykker, der har medført døden, pr. 100.000 beskæftigede, fordelt på ulykkesår 1979 til 2006

Ser man på udviklingen fra 2003 og frem skal det bemærkes, at der i figur 3.1 er tale om en opgørelse af anmeldte arbejdsulykker efter ulykkesår, og ikke som i de videre analyser en opgørelse baseret på registreringsår. Det ser ud som om der sker et fald i 2006, men det skyldes, at der er tale om en foreløbig opgørelse af anmeldte arbejdsulykker sket i 2006. Antallet af anmeldte arbejdsulykker sket i ulykkesåret 2006 vil stige i senere opgørelser til et niveau, der sandsynligvis ligger højere end i 2005. Det skyldes, at ikke alle ulykker, der er sket i 2006, var anmeldt på opgørelsestidspunktet (31. december 2006).

Man kunne formode at stigningen efter 2003 kunne begrundes i ændringen af arbejdsskadesikringsloven, der dels gjorde det nemmere og hurtigere at få anerkendt en arbejdsskade, dels medførte en ændring af ulykkesbegrebet, således at de såkaldte 'pludselige løfteskader' nu blev opfattet som arbejdsulykker. Dette kunne have medført en øget anmeldetendens, også til Arbejdstilsynet, men som det fremgår af afsnit 2.2 har det ikke været muligt at vise, at ændringen af ulykkesbegrebet m.m. har haft indflydelse på tendensen til at rapportere anmeldelsespligtige arbejdsulykker.

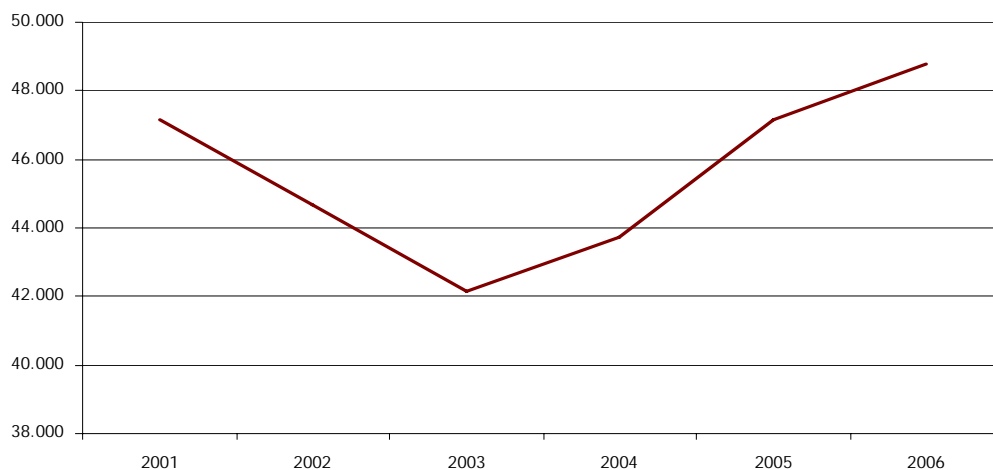
Figur 3.1 illustrerer også udviklingen i arbejdsulykker, der har medført døden, inden for de seneste 27 år. Af figuren fremgår, at der tilsyneladende er en vis parallelitet i incidens mellem samtlige anmeldte arbejdsulykker og arbejdsulykker, der har medført døden. Det skal dog understreges, at der er en faktor 1.000 til forskel mellem de to tal, og at de parallelle forløb kan være tilfældige og ikke nødvendigvis hænger sammen med et fast risikoforhold i arbejdsmiljøet.

3.2 Generel beskrivelse af ulykkesforekomst

I 2006 registreres 6.634 flere arbejdsulykker end i 2003, svarende til en stigning på 15,7 pct. Stigningen er ikke jævn årene i mellem, som det ses af figur 3.2. Fra 2004 til 2005 registreres 7,9 pct. flere arbejdsulykker, mens den årlige variation for 2003-2004 og 2005-2006 ligger på ca. 3,5 pct. Antallet af anmeldte arbejdsulykker steg i 2004 efter i en længere periode fra 1997 til 2003 at være faldet.

Incidensen for samtlige arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet følger samme udvikling som antallet af anmeldte arbejdsulykker. Der ses således et fald fra 15,1 anmeldte arbejdsulykker per 1.000 beskæftigede i 2001 til 13,6 i 2003, hvorefter incidensen stiger til 17,7 i 2006 (se figur 3.3). Stigningen er størst fra 2004 til 2005 med 7,7 pct. og mindst mellem 2005-2006, hvor den kun stiger med 1,8 pct. Samlet set er incidensen for samtlige arbejdsulykker steget med 15,2 pct. fra 2003 til 2006 og stigningen i anmeldte arbejdsulykker kan således ikke forklares ved en øget beskæftigelse.

Figur 3.2 Samtlige arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet i perioden 2001-2006

3.2.1 Alvorlighed

For alvorlige arbejdsulykker, som omfatter skader i form af mistet lem, knoglebrud og skader på omfattende dele af legemet, anmeldes der 909 flere tilfælde i 2006 end i 2003, svarende til en stigning på 19 pct. Stigningen for alvorlige arbejdsulykker er mest markant fra 2005 til 2006, som det ses af tabel 3.1 nedenfor.

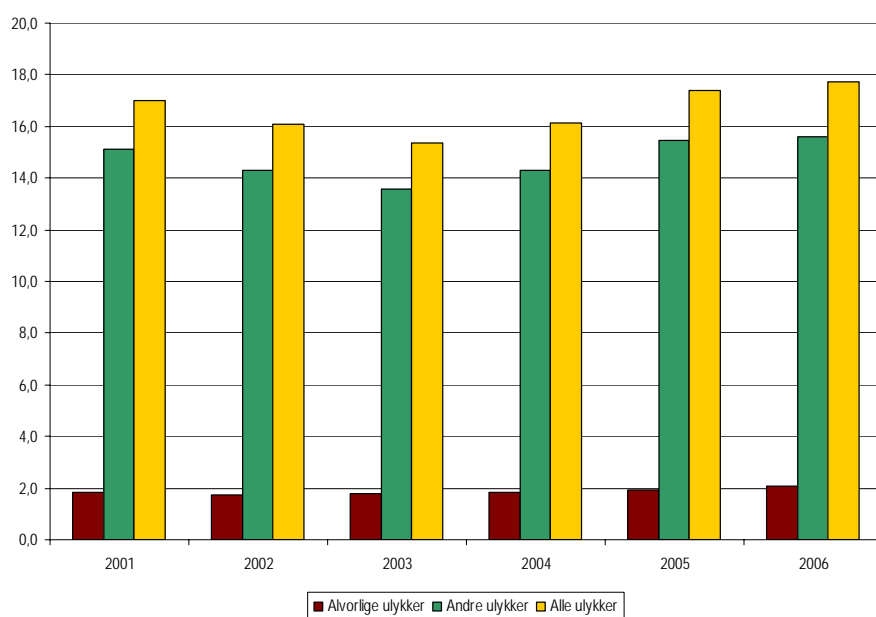
Tabel 3.1 Arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet i perioden 2001-2006 fordelt på alvorlighed

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dødsulykker	43	61	47	45	59	62
Alvorlige ulykker	5.134	4.847	4.878	5.011	5.252	5.787
Andre ulykker	41.968	39.790	37.215	38.657	41.839	42.925
I alt	47.145	44.698	42.140	43.713	47.150	48.774

Selv om alvorlige arbejdsulykker stiger mere end andre ulykker mellem 2003 og 2006, og selv om andelen af alvorlige ulykker i forhold til samtlige ulykker er steget fra 11,3 pct. i 2003 til 11,9 pct. i 2006, er det vanskeligt at vurdere om de anmeldte arbejdsulykker er alvorligere end tidligere. Det skyldes, at set fra 1993 til 2005 har andelen af alvorlige arbejdsulykker varieret mellem 10,6 pct. og 11,9. Denne variation er tilsyneladende sket uafhængigt af udviklingen i samtlige anmeldte arbejdsulykker⁸.

⁸ 10 år med Handlingsprogram Rent arbejdsmiljø År 2005, Bilagsrapport. København: Arbejdstilsynet 2007. (afsnit 2.4.4)

Figur 3.3 Anmeldte arbejdsulykker per 1.000 beskæftigede fordelt på alvorlighed 2001-2006

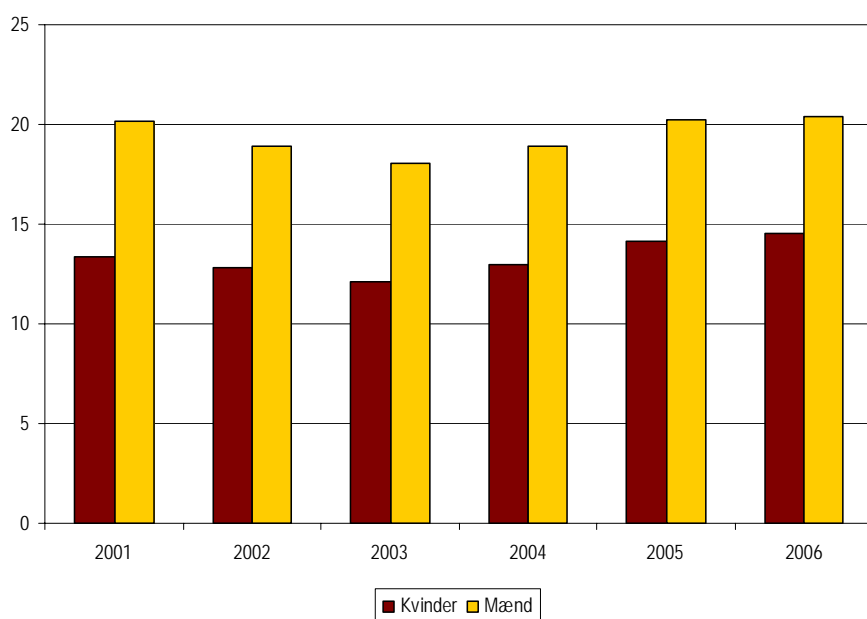

3.2.2 Køn

Fra 2003 til 2006 stiger antallet af arbejdsulykker blandt kvinder med 3.249, mens antallet af arbejdsulykker stiger med 3.541 blandt mænd. Stigningen er mere markant for kvinder, som fra 2005 har et større antal arbejdsulykker end i 2001. Det betyder, at andelen af kvinder blandt de tilskadekomne er øget fra 36,9 pct. i 2003 til 38,5 pct. i 2006. Det afspejles i, at incidensen for kvinder stiger mere end incidensen for mænd i samme periode, henholdsvis med ca. 20 pct. og 13 pct.

I 2006 ligger incidensen for kvinder højere end i 2001, incidensen for mænd er i 2006 nogenlunde den samme som i 2001 (figur 3.4). Forskellen i incidens mellem de to køn bliver mindre mellem 2001 og 2006, som det tendentielt har været tilfældet siden midten af 1990'erne.

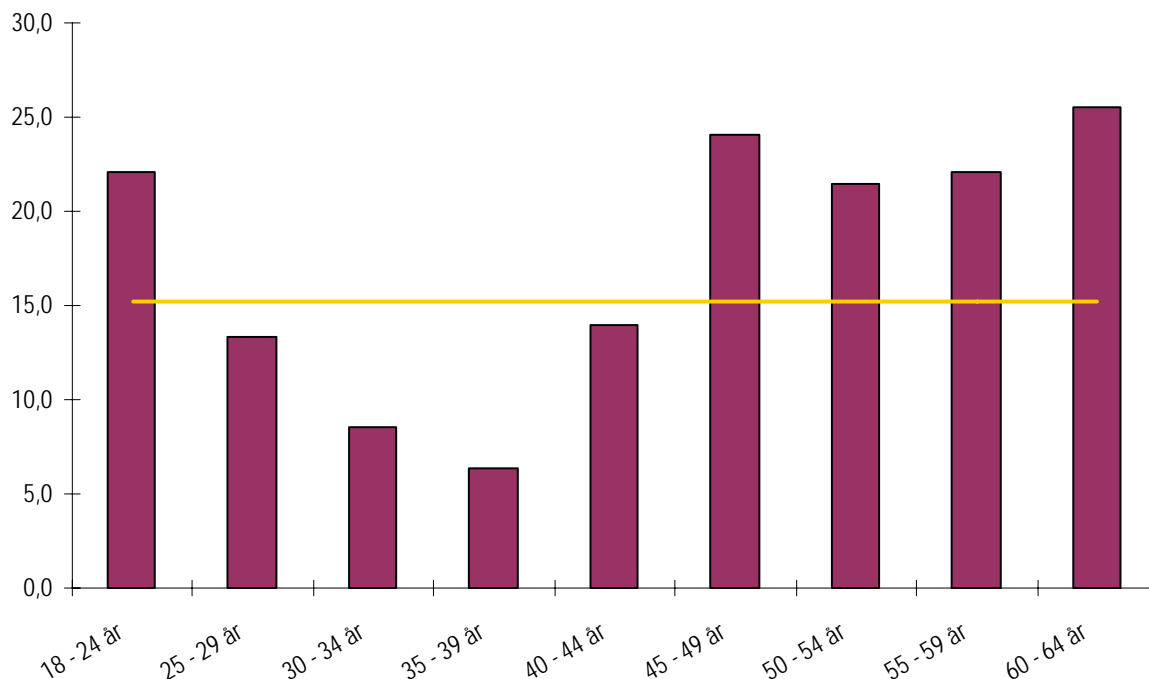
Figur 3.4 Anmeldte arbejdsulykker per 1.000 beskæftigede fordelt på køn 2001-2006

3.2.3 Aldersgrupper

Incidens af anmeldte arbejdsulykker stiger for samtlige aldersgrupper mellem 2003 og 2006. De største stigninger ses for de 18-24-årige og for aldersgrupper over 44 år, hvor incidensen stiger med mere end 20 pct. (figur 3.5). Den største stigning ses hos de 60-64-årige med ca. 26 pct. Den mindste stigning, 6,3 pct., registreres hos de 35-39-årige.

Figur 3.5 Procentuelle stigning i incidens fordelt på aldersgrupper og den gennemsnitlige stigning for alle aldersgrupper fra 2003 til 2006

For aldersgrupperne under 18 år er der usikkerhed vedrørende beskæftigelsesdata, hvorfor udviklingen i forhold til beskæftigelsen ikke opgøres i denne analyse. Antallet af anmeldte arbejdsulykker blandt unge under 18 år steg fra 551 i 2003 til 590 i 2006, svarende til en stigning på 7 pct. Der er tale om så få ulykker, at deres bidrag til den generelle stigning er begrænset.

3.2.4 Ansættelsesperiode

Et af spørgsmålene på ministerens samråd i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg den 30. august 2007 gik på, hvorvidt nyansatte er overrepræsenteret i Arbejdstilsynets statistik. Der er derfor foretaget analyser af ulykkesforekomsten set i forhold til, hvor længe skadelidte havde været ansat på ulykkestidspunktet (ansættelseslængde).

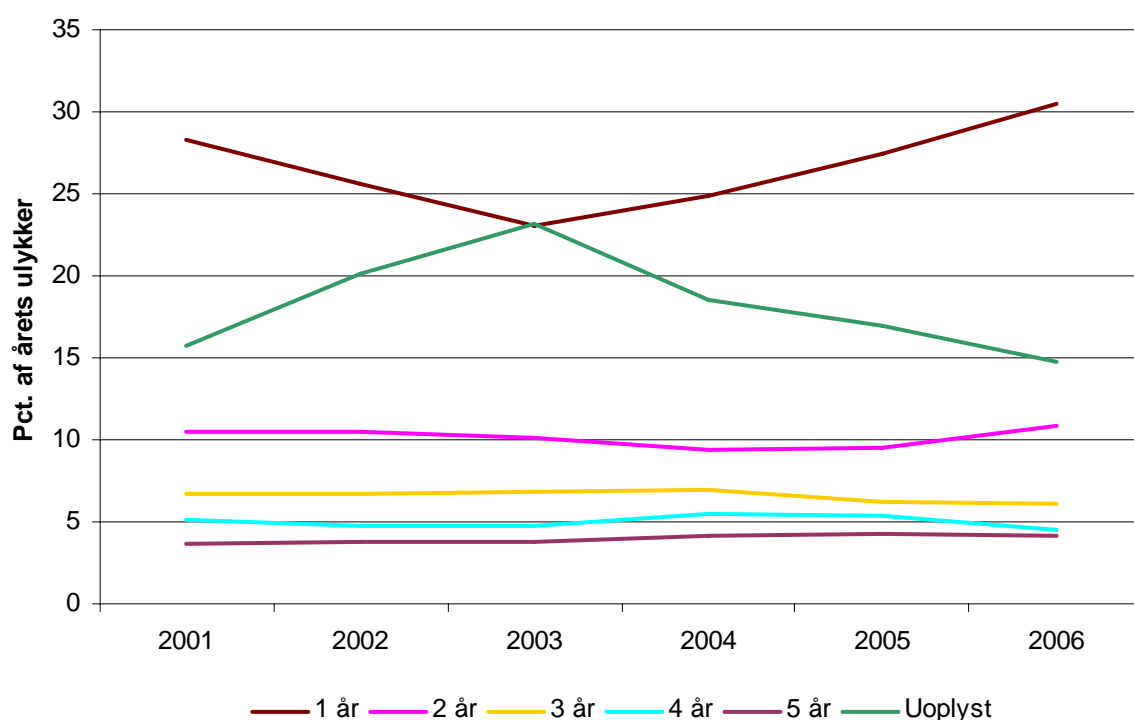
Figur 3.6 viser udviklingen over år (2001-2006) i den procentvise fordeling af forskellige længder af ansættelsesperioder (i år). Andelen af 'uoplyst ansættelsesperiode' er tillige vist i figuren.

I 2003 udgjorde andelen af ulykker, hvor skadelidte har været ansat mindre end 1 år (øverste kurve), 23 pct. I 2006 er denne andel steget til 31 pct. Tilsyneladende stiger andelen ulykker, hvor skadelidte har relativt kort ansættelse (under 1 år), i takt med stigende antal anmeldte arbejdsulykker. Der ses ikke samme billede for længere ansættelsesperioder.

Det er dog bemærkelsesværdigt, at kurven for ulykker, der sker inden for det første ansættelsesår, er omvendt proportional med kurven for ulykker, hvor ansættelsesperioden er ukendt (uoplyst). I 2003 udgjorde antallet af ulykker med uoplyst ansættelsesperiode en lige så stor andel (23 pct.) af det samlede antal anmeldte arbejdsulykker som de ulykker, der var sket inden for det første ansættelsesår. Det vil dog ikke være rimeligt at antage at ulykker, hvor ansættelsesperioden er ukendt, alene vedrører personer med en ansættelsesperiode på op til ét år. Den stigende andel af uoplyste må formodes at have indflydelse på udviklingen inden for alle længder af ansættelsesperioder.

Det er ikke undersøgt, hvor stor en andel nyansatte udgør af samtlige beskæftigede og udviklingen heri fra 2003 til 2006.

Figur 3.6 Ansættelsesperiode indtil ulykken sker (1-5 år og 'Uoplyst') fordelt på andel af anmeldte arbejdsulykker 2001-2006

3.2.5 Skadetyper

Antallet af anmeldte forstuvninger af andre legemsdele end ryg og ryggrad stiger med ca. 27 pct. fra 2003 til 2006, mens antallet af knoglebrud stiger med ca. 19 pct. i samme periode. Arbejdsulykker, som medførte forgiftning, ætsning og forstuvninger af ryg og ryggrad, havde en mere begrænset stigning med ca. 12-13 pct. De andre grupper af anmeldte arbejdsulykker har en lavere stigning end de ovennævnte, mens antallet af amputationer og bløddelsskader er faldende fra 2003 til 2006.

Ser man udviklingen i andelen af skadetyper de enkelte år, afspejler ovenstående sig i, at andelen af forstuvninger af andre legemsdele end ryg ændrer sig fra 26 pct. i 2003 til 28 pct. i 2006, mens andelen af sårskader ændrer sig fra 20 til 18 pct. og andelen af bløddelsskader fra 12 til 7 pct. For de øvrige skadetyper ses der ikke ændringer i andelen. Samlet set vurderes det, at den beskrevne udvikling ikke har medført betydelige ændringer i sammensætningen af ulykker efter skadetyper fra 2003 til 2006, og det skal

bl.a. ses i lyset af den øgede andel af arbejdsulykker, hvor skadetyperne ikke er oplyst (stiger fra 14 til 19 pct.).

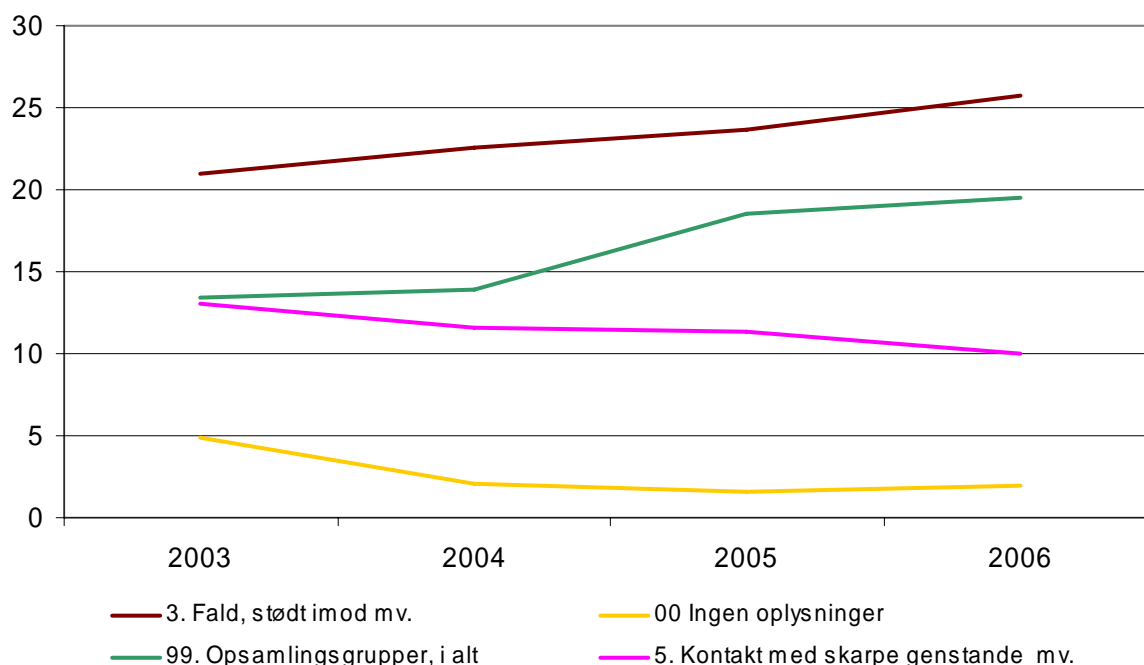
Tabel 3.2 Arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet i perioden 2001-2006 fordelt på skadetype

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Død	43	61	47	45	59	62
Amputation	336	308	248	220	206	223
Knoglebrud	4.366	4.157	3.984	4.011	4.266	4.723
Forstuvning af ryg og rygrad	7.747	7.312	6.491	6.932	7.260	7.351
Andre forstuvninger	11.507	11.186	10.834	11.589	12.930	13.740
Sårskade	10.612	9.567	8.305	7.682	8.278	8.618
Termisk skade	757	648	626	584	650	660
Bløddelsskade	5.809	5.464	5.212	4.956	4.386	3.644
Ætsning	360	346	223	240	256	250
Forgiftning	209	253	290	343	337	327
Andet, uoplyst	5.399	5.396	5.880	7.111	8.522	9.176
I alt	47.145	44.698	42.140	43.713	47.150	48.774

3.2.6 Skademåde

På anmeldelsen af en arbejdsulykke skal ulykkeshændelsesforløbet beskrives. Skademåden er den eneste del af forløbet, der registreres, og betegner den hændelse, der giver anledning til, at personen kommer til skade under ulykken. Inddelingen i forskellige skademåder (klassifikationen) blev ændret i 2003 og bragt i overensstemmelse med EU, og det er ikke umiddelbart muligt at sammenligne klassifikationen før 2003 med den nuværende. Omtalen af skademåder vedrører derfor kun perioden 2003-2006.

Figur 3.7 Andele af anmeldte arbejdsulykker 2001-2006 fordelt på udvalgte skademåder

Andelen af anmeldte arbejdsulykker, hvor skademåden er fald, stødt imod mv. (gruppe 3) er steget mere end de andre skademåder, se figur 3.7. For selvom antallet af anmeldte arbejdsulykker er steget med 16 pct. fra 2003 til 2006, så er andelen af de enkelte skademåder stort set konstant. Kun 'Fald, stødt imod mv.' adskiller sig, idet denne skade-

måde er steget fra at have udgjort 21 pct. i 2003 til at udgøre 26 pct. i 2006. Til gengæld er andelen af '5 Kontakt med skarpe, spidse, ru genstande' faldet fra ca. 13 pct. i 2003 til 10 pct. 2006.

Samtidigt er andelen af anmeldelser med uoplyst skademåde faldet fra 5 pct. i 2003 til 2 pct. i 2006. Dette kunne tages som udtryk for stigende datakvalitet.

Til gengæld er andelen af anmeldte arbejdsulykker, hvor skademåden ikke er angivet specifikt på anmeldelsen, steget fra 13 pct. i 2003 til 20 pct. i 2006; en stigning på 45 pct. Andelen af ulykker, hvor skademåden ikke er angivet specifikt, er steget med hele 282 pct. Det er således ikke entydigt, om datakvaliteten er steget.

3.2.7 Branchegrupper

Udvikling i incidens fra 2003 til 2006

For 41 ud af de i alt 49 branchegrupper ses en stigning i incidens for anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006. Der er således tale om en generel tendens. Stigningen varierer dog væsentligt mellem branchegrupperne (tabel 3.3).

Den branchegruppe, der oplevede den største stigning i incidens fra 2003 til 2006 var Skibsværfter med 78 pct. I følgende fire branchegrupper registreredes en stigning på over 40 pct.: 1) Fremstilling af transportmidler; 2) Personlig pleje og anden service; 3) Sten, ler og glas og 4) Rengøringsvirksomheder, vaskerier, rensierier. Det skal dog bemærkes at disse branchegrupper vedrører forholdsvis få beskæftigede og/eller forholdsvis få tilfælde af anmeldte arbejdsulykker, og den procentuelle stigning er derfor behæftet med en større usikkerhed end for branchegrupper med mange arbejdsulykker.

Der ses også væsentlige stigninger i incidens for de beskæftigelsestunge branchegrupper. Syv ud af de ti største branchegrupper har haft en stigning i incidens på mere end 20 pct.⁹, mens den gennemsnitlige stigning i incidens for samtlige brancher var ca. 15 pct. Der er tale om ulykkestunge brancher, idet de tegner for ca. 65 pct. af samtlige anmeldte arbejdsulykker.

I seks branchegrupper ses et fald i incidensen. Det største fald skete inden for Svine- og kreaturslagterier, hvor incidensen falder med ca. 24 pct. fra 2003 til 2006. I branchegrupperne Telekommunikation og Papir- og papvarer samt bogbinding var faldet henholdsvis på ca. 11 og 10 pct. I branchegruppen Kontor og administration, som har flest beskæftigede blandt samtlige brancher, faldt incidensen af anmeldte arbejdsulykker med 2 pct.

I de resterende to branchegrupper, ses ingen ændring i incidens.

⁹ I 2006 var de ti største branchegrupper Kontor og administration; Undervisning og forskning; Hjemmepleje og døgninst. mv. for voksne; Engroshandel; Dag- og døgninst. for børn og unge; Butikker; Sygehuse; Supermarkeder og varehuse; Transport af gods og Hotel og restauration. Til sammen udgjorde de ca. 62 pct. af de beskæftigede.

Tabel 3.3 Antal arbejdsulykker pr. 1.000 beskæftigede anmeldt til Arbejdstilsynet 2003-2006 (49 branchegrupper)

Branchegruppe (49 grupper)	Registreringsår				Ændring i incidens 2003-2006 i pct
	2003	2004	2005	2006	
01 Metal-, stålværker og støberier	46	48	48	44	-4,6
02 Fremstilling af transportmidler	25	30	30	38	48,8
03 Skibsværfter	51	61	80	91	78,4
04 El- og varmforsyning	18	20	16	22	23,5
05 Jern- og metalvareindustri	31	33	35	36	16,8
06 Maskindustri	26	27	30	32	23,2
07 El- og elektronikindustri	11	11	13	13	13,8
08 Autobranschen	8	9	9	10	20,0
09 Jord, beton og belægning	30	34	37	38	24,5
10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger	24	24	28	28	17,8
11 Færdiggørelsesarbejde	12	14	16	16	31,3
12 Isolation og installation	26	25	30	30	16,7
13 Trykkerier og udgivervirksomheder	5	4	5	6	32,2
14 Papir- og papvarer samt bogbinding	24	24	19	22	-9,9
15 Engroshandel	10	10	12	12	20,9
16 Transport af gods	27	30	33	35	28,5
17 Transport af passagerer	27	26	25	27	-0,3
18 Brandvæsen og redningskorps	47	54	59	63	32,5
19 Tekstil, beklædning og læder	17	16	14	20	14,7
20 Træ- og møbelindustri	32	33	33	36	13,2
21 Plast, gummi og mineralolie	23	26	26	30	26,4
22 Sten, ler og glas	38	46	52	56	46,5
23 Medicinsk udstyr, legetøj, foto mv.	8	10	11	11	26,7
24 Kemisk industri	18	20	21	19	5,1
25 Tunge råmaterialer og halvfabrikata	18	20	19	17	-2,0
26 Medicinalvarer og farmaceutiske råvarer	9	10	13	12	33,2
27 Kontor og administration	8	9	8	8	-2,0
28 Butikker	5	5	6	6	20,2
29 Supermarkeder og varehuse	10	10	12	12	20,5
30 Vandforsyn., kloak, lossepl., forbrænd.	26	30	30	30	16,6
31 Personlig pleje og anden service	4	6	6	7	48,5
32 Rengøringssvirk., vaskerier, renserier	13	15	18	18	41,8
33 Telekommunikation	8	5	6	7	-11,3
34 Militær og politi mv.	12	14	16	16	36,2
35 Hotel og restauration	8	9	9	10	15,0
36 Kultur mv.	9	10	12	11	18,6
37 Svine- og kreaturslagterier	149	135	125	113	-24,2
38 Fjerkræslagterier, fiske- og foderfabr.	55	56	56	58	4,6
39 Konserves og drikkevarer	52	43	46	48	-7,0
40 Brød, tobak, chokolade og sukkervarer	21	22	25	26	23,9
41 Mejeriprodukter og margarine	36	36	43	47	30,7
42 Landbrug	5	7	7	6	29,5
43 Gartneri og skovbrug	14	15	14	16	17,8
44 Sygehuse	13	13	15	16	25,3
45 Hjemmepleje og døgninst. mv. for voksne	22	24	28	28	27,3
46 Dag- og døgninst. for børn og unge	12	13	13	12	5,3
47 Prakt. læger, tandlæger, fysioterap. mv.	4	4	4	4	11,2
48 Undervisning og forskning	8	9	9	9	19,7
49 Fiskeri mv.	3	7	5	5	38,8
99 Uoplyst	77	74	95	170	120,5
Gennemsnitlig incidens	15	16	17	18	15,2

Udvikling fra 2003 til 2006 i absolutte tal

For samtlige branchegrupper stiger antallet af anmeldelser som tidligere nævnt med ca. 6.600 tilfælde fra 2003 til 2006. Følgende fem branchegrupper har bidraget væsentligt til denne stigning og tegner sig for halvdelen af stigningen i prioriteret rækkefølge:

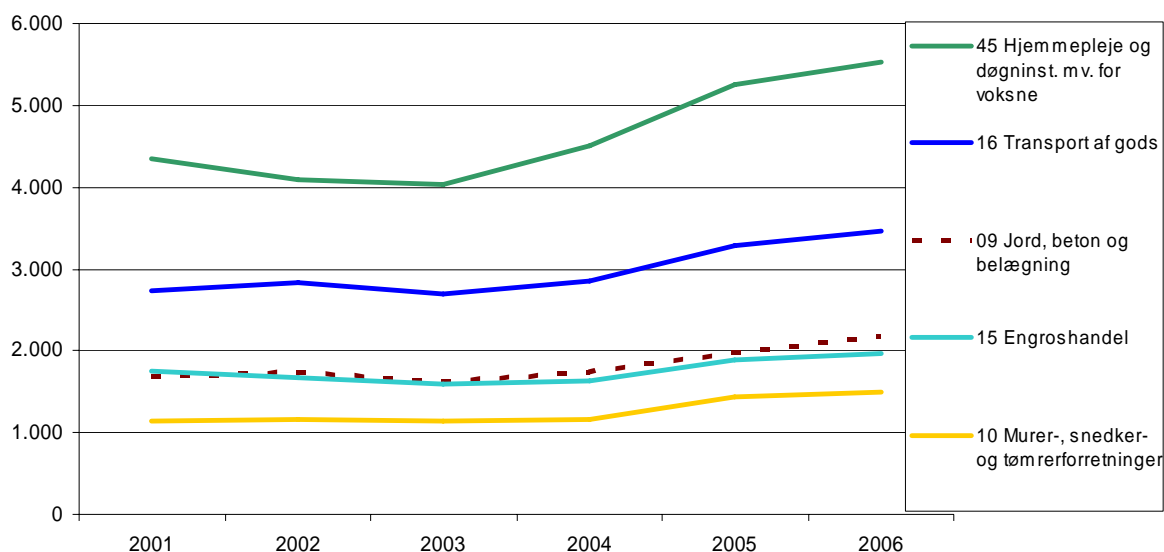
- 45 Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne
- 16 Transport af gods
- 09 Jord, beton og belægning
- 15 Engroshandel
- 10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger

De brancher, som fra 2003 til 2006 havde den højeste stigning i anmeldte arbejdsulykker blandt kvinder var Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne, hvor 1.370 flere arbejdsulykker blev registreret, samt Undervisning og forskning med 327 flere anmeldte arbejdsulykker.

3.3 Udviklingen i anmeldte arbejdsulykker i særlige branchegrupper fra 2003 til 2006

Brancherne, der behandles i det følgende, er de fem ovenfor nævnte branchegrupper, som har bidraget til halvdelen af stigningen i anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006. Det skal samtidig bemærkes, at stigningen i incidens for disse branchegrupper ligger over den gennemsnitlige stigning for samtlige branchegrupper på 15 pct.

Figur 3.8 Udviklingen i antallet af anmeldte arbejdsulykker inden for 5 udvalgte branchegrupper

Figur 3.8 viser udviklingen i antallet af anmeldte arbejdsulykker 2001-2006 inden for disse fem branchegrupper. I det følgende er det for hver af branchegrupperne i analysen undersøgt, om der er særlige forhold, der karakteriserer stigningen i antallet af ulykker med hensyn til branchestruktur, skadernes alvor og skadetyper, køns- og aldersfordelinger samt de måder, hvorpå skadelidte er kommet til skade under ulykken (skademåden).

Branchegruppe 09 og 10 behandles samlet som to af de fire branchegrupper inden for Bygge- og Anlægsområdet.

Udover de udvalgte fem branchegrupper behandles branchegruppe 42 Landbrug på samme vis som de øvrige branchegrupper. Dette skyldes ikke, at landbruget i nævneværdig grad har bidraget til stigningen i det samlede antal af anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006, men at landbruget har tegnet sig for en stor stigning i antallet af arbejdsulykker med døden til følge.

3.3.1 Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne

Branchegruppen består bl.a. af følgende hovedbrancher:

- Plejehjem og beskyttede boliger
- Døgninstitutioner for voksne med handicap
- Revalideringsinstitutioner
- Hjemmehjælp
- Specialskoler for handicappede

Mens antallet af årligt anmeldte arbejdsulykker er steget med 16 pct. fra 2003 til 2006, er antallet af anmeldte ulykker inden for hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne steget med 37 pct., og der er således anmeldt 1.499 flere arbejdsulykker i 2006 end i 2003. Korrigeres der for beskæftigelsen, er incidensen steget med 27 pct.

Den branche inden for gruppen, der tegner for den største procentuelle stigning i anmeldeincidens fra 2003 til 2006, er 'Hjemmehjælp' med 119 pct. 'Plejehjem og beskyttede boliger' er den branche, der har haft den største talmæssige stigning med næsten 1.000 flere anmeldelser i 2006 end i 2003 svarende til ca. 2/3 af den samlede stigning inden for branchegruppen. Dette skal ses i lyset af, at Plejehjem og beskyttede boliger er den største branche inden for branchegruppen med ca. 98.000 beskæftigede i 2006.

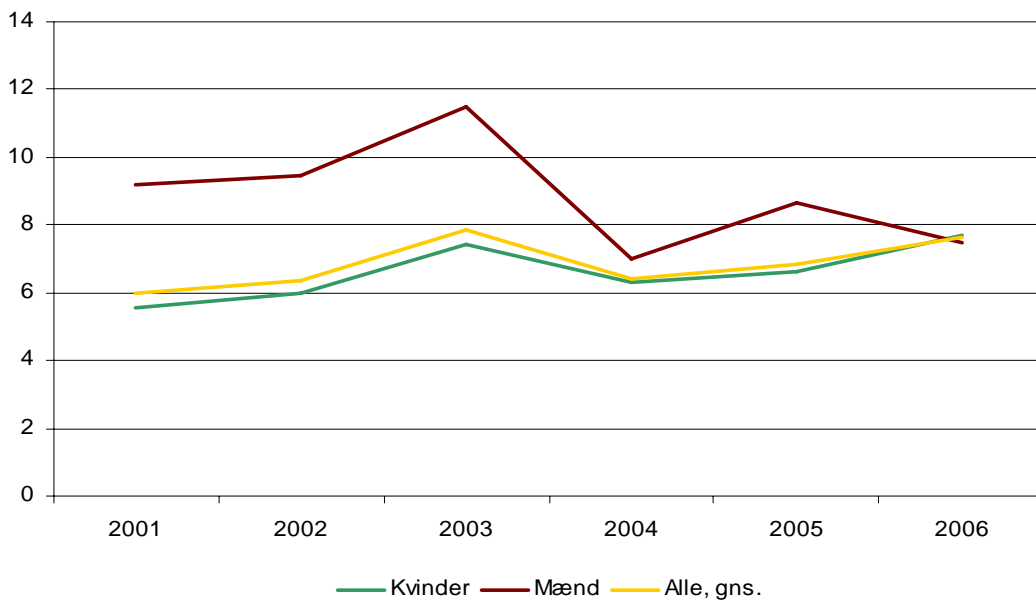
Alvor og skadetyper

Andelen af alvorlige arbejdsulykker inden for hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne var fra 2001 til 2003 væsentligt højere for mænd end for kvinder, men er siden faldet til ca. 7,5 pct. (se figur 3.9). Til gengæld er andelen af alvorlige ulykker blandt kvinder steget fra 2004 til 2006, så andelen af alvorlige ulykker i 2006 er den samme for kvinder og mænd.

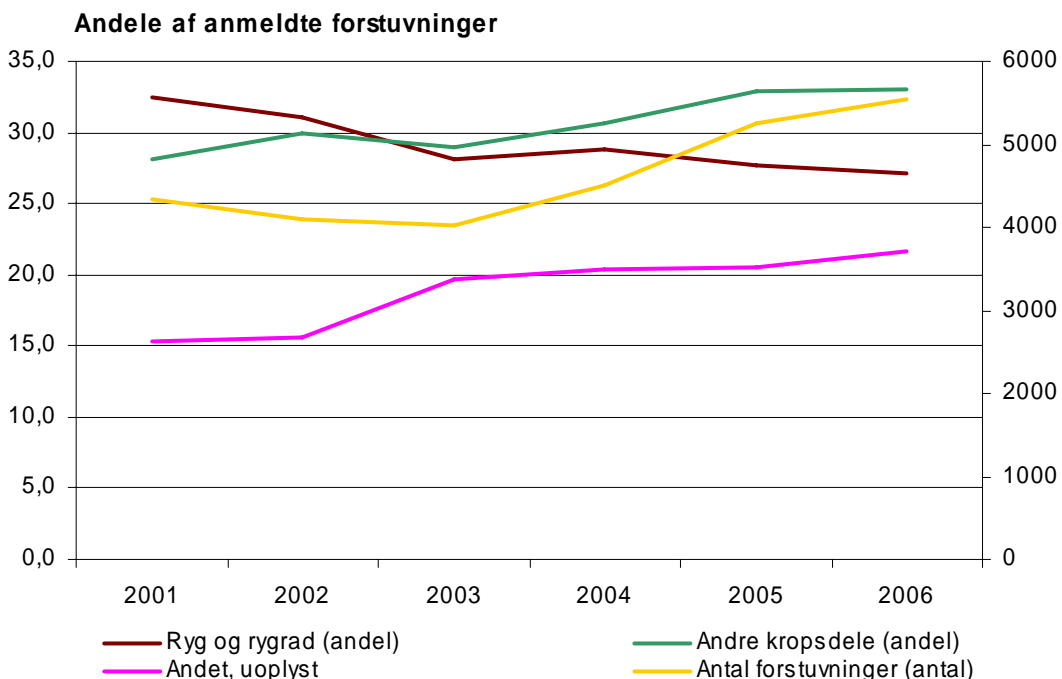
Forstuvninger udgør 62 pct. af alle ulykker inden for branchegruppen, og antallet af forstuvninger er steget med 45 pct. fra 2003 til 2006. Forstuvninger af ryg og rygrad udgør ca. halvdelen af alle forstuvninger, og er steget med 32 pct., mens forstuvninger af andre kropsdele er steget med 57 pct. Alene forstuvninger af øvre ekstremiteter (fingre, hænder, arme, albue, skulder/nakke) er steget med 60 pct.

Forstuvninger af andre kropsdele end ryg udgjorde i 2003 29 pct. af alle anmeldte ulykker i branchen, mens de i 2006 udgjorde 33 pct., men de udgjorde 51 pct. af alle forstuvninger i 2003 og hele 55 pct. af alle forstuvninger i 2006 (figur 3.10). Forstuvninger af ryg og rygrad udgjorde både i 2003 og 2006 27-28 pct. af alle ulykker i branchen, men udgjorde 49 pct. af alle forstuvninger i 2003 og kun 45 pct. af alle forstuvninger i 2006.

Figur 3.9 Andel af alvorlige arbejdsulykker blandt kvinder og mænd samt alle

Figur 3.10 Forstuvninger af ryg og rygrad og af andre kropsdele udtrykt som andele af alle forstuvninger og udviklingen i antallet af alle forstuvninger

Ingen andre skadetyper har haft samme stigning som forstuvninger af andre kropsdele end ryg. Andelen af uoplyste skadetyper er dog steget fra 15 pct. i 2001 til 22 pct. i 2006. I 2003 udgjorde andelen af uoplyste skadetyper næsten 20 pct. Antallet af uoplyste skadetyper er steget med 50 pct. fra 2003 til 2006. At skadetyper er uoplyst betyder at enten skadens art eller skadet legemsdel er uoplyst. Det har ikke inden for analysens tidsrammer været muligt at undersøge, hvilke oplysninger der ikke er oplyst.

Køn og alder

89 pct. af alle arbejdsulykker vedrører kvinder. Fordelingen mellem kvinder og mænd er konstant (89 pct./11 pct.) over hele perioden 2001-2006. Branchegruppen er i øvrigt karakteriseret ved at beskæftige 86 pct. kvinder.

Inden for 'Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne' er incidensen steget med 28 pct. fra 2003 til 2006. Der er ingen aldersgrupper, hvor incidensen er steget eller faldet markant anderledes.

Stigningen i antallet af ulykker inden for branchegruppen har især ramt de midaldrende 40-59-årige. Det er de 50-54-årige, der står for den største talmæssige stigning på 239, men adskillige aldersgrupper har bidraget til stigningen med godt 200 fra 2003 til 2006. Fordeles aldersgrupperne på køn, er det især de 50-54-årige kvinder, der har bidraget til stigningen, mens det er de 45-49-årige mænd.

Skademåder

Andelen af anmeldelser med uoplyst skademåde falder fra 5 pct. i 2003 til ½ pct. i 2006. Halvdelen af ulykkerne inden for 'Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne' er sket ved akutte overbelastninger. Antalsmæssigt er det akutte overbelastninger og faldulykker, der har bidraget mest til stigningen. Andelen af anmeldelser, hvor der er registreret uspecifikt (99-gruppe) er steget fra 2 pct. i 2003 til 5 pct. i 2006.

3.3.2 Transport af gods

Branchegruppen består bl.a. af følgende hovedbrancher:

- Postvæsen
- Vognmandsvirksomhed
- Renovation og renholdelse
- Flytteforretninger

Der er inden for branchegruppen anmeldt 777 flere arbejdsulykker i 2006 end i 2003. Samtidigt er der for branchegruppen sket en stigning i incidensen på 29 pct.

Blandt de brancher, der indgår i branchegruppen, tegner Postvæsen sig for 41 pct. af de anmeldte arbejdsulykker. Denne andel er uændret i hele perioden 2003-2006. Postvæsen tegner sig alene for 40 pct. af den stigning i antallet af anmeldte arbejdsulykker, der er set inden for branchegruppen fra 2003 til 2006. Herefter følger vognmandsvirksomhed med 27 pct. og renovation med 19 pct. af stigningen. Disse tre brancher omfatter således 86 pct. af stigningen. Blandt disse branche grupper ses den højeste incidens i 2006 inden for postvæsen efterfulgt af renovation og vognmandsvirksomhed. Brancherne Godsbehandling og Kurertjeneste og udbringning af blade har dog haft den største procentuelle stigning, når der er korrigeret for beskæftigelsen, med en stigning i incidens på ca. 59 pct. fra 2003 til 2006.

Alvor og skadetyper

Andelen af alvorlige arbejdsulykker ligger nogenlunde konstant og udgør ca. 13 pct.

Andelen af arbejdsulykker, der har givet sårskader, er steget fra 11 pct. i 2003 til 14 pct. i 2006 svarende til en stigning på 25 pct. Andelen af ulykker, hvor skadetyper er uoplyst eller andet, er steget fra 12 pct. i 2003 til 14 pct. i 2006 svarende til en stigning på 22 pct. Til gengæld er andelen af ulykker, der har givet bløddelsskader, faldet fra at udgøre 16 pct. i 2003 til 11 pct. i 2006 svarende til et fald på 31 pct.

Køn og alder

Andelen af anmeldte arbejdsulykker inden for Transport af gods, der vedrører mænd, ligger nogenlunde konstant og udgør ca. 78 pct. Dette svarer stort set til kønsfordelingen i branchen.

De 18-24-årige er den aldersgruppe, der tegner sig for den største stigning i antallet af anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006 (138 flere i 2006). Herefter følger de 40-44-årige og 45-49-årige, hver med 121 flere anmeldelser i 2006 end i 2003. Tages der højde for beskæftigelsen er det dog de 30-34-årige, der fra 2003 til 2006 har haft den største stigning i incidens (antal anmeldelser pr. 1.000 beskæftigede) på 41 pct. Der ses her bort fra, at der blandt beskæftigede, der er over den normale pensionsalder, er fundet større stigninger end 41 pct. Antallet anmeldelser i disse aldersgrupper er så lille, at sandsynligheden for, at ændringer fra år til år skyldes tilfældigheder, er for stor til at danne baggrund for konklusioner.

Skademåder

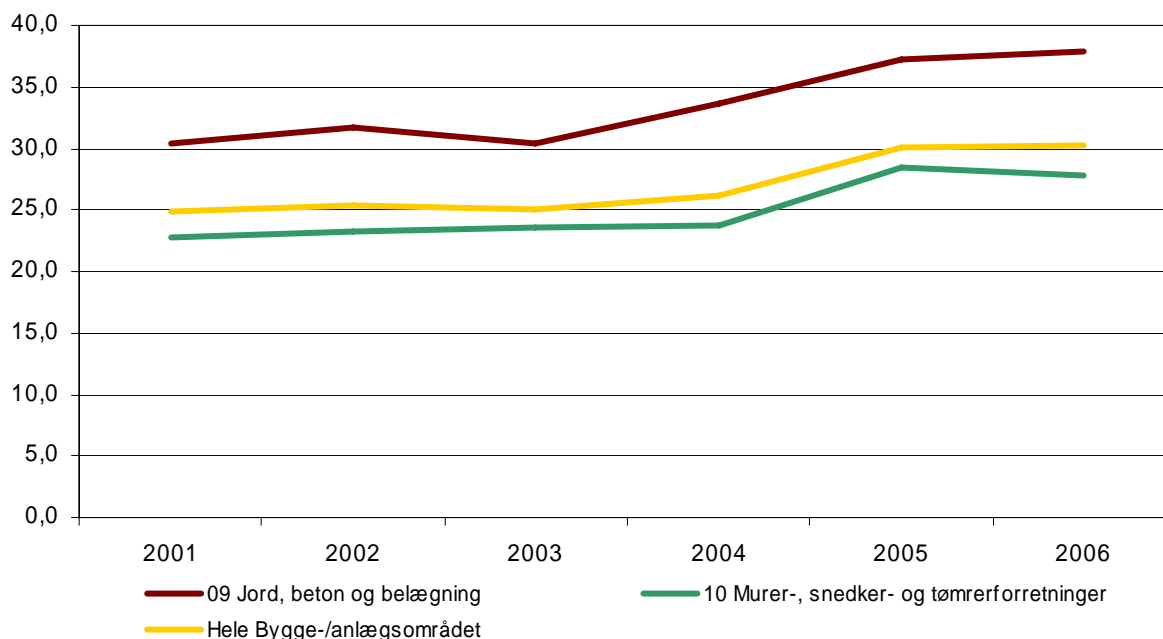
Andelen af anmeldelser med uoplyst skademåde er faldet fra 5 pct. i 2003 til 2 pct. i 2006. Andelen af anmeldelser, hvor skademåden er '3 Fald, stødt imod mv...' er steget fra 28 pct. i 2003 til 34 pct. i 2006 - en stigning på 22 pct. Andelen af anmeldelser, hvor der er registreret uspecifikt (99-gruppe) er steget fra 1 pct. i 2003 til 4 pct. i 2006.

3.3.3 Bygge- og Anlægsområdet

Bygge- og anlægssektoren består af branchegrupperne:

- 09 Jord, beton og belægning
- 10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger
- 11 Færdiggørelsesarbejder
- 12 Isolation og installation

Figur 3.11 Incidens af anmeldte arbejdsulykker 2001-2006 inden for Bygge og anlægsområdet. Incidensen er angivet pr. 1.000 beskæftigede

Inden for bygge- og anlægssektoren er det især branchegrupperne Jord, beton og belægning og Murer-, snedker- og tømrerforretninger, der har bidraget til stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006. Den højeste incidens ses inden for Jord-, beton og belægning i både 2003 og 2006 (figur 3.11). Herefter følger Isolation og installation og Murer-, snedker- og tømrerforretninger.

Branchegruppen 09 Jord, beton og belægning består bl.a. af følgende hovedbrancher:

- Bygge- og anlægsentreprenører undt. nedrivningsentreprenører mv.
- Nedrivnings- og jordarbejdsentreprenører
- Stilladsforretninger
- Brolæggermestre
- Kloakmestre

Inden for branchegruppen er det Bygge- og anlægsentreprenører, der har bidraget mest til stigningen (432 svarende til 77 pct.). Dette skal ses i lyset af beskæftigelsen i branchen repræsenterer 83 pct. af beskæftigelsen i branchegruppen. Stilladsforretninger har i både 2003 og 2006 den højeste incidens og også den største stigning i incidens (70 pct.) fra 2003 til 2006. Branchen har således en relativt høj ulykkesfrekvens, men har kun bidraget med 10 pct. af stigningen i antallet af arbejdsulykker inden for såvel branchegruppen som bygge- og anlægssektoren generelt.

Branchegruppen 10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger består bl.a. af følgende hovedbrancher:

- Tømrer- og bygnings-snedkerforretninger
- Murerforretninger
- Tagdækningsvirksomhed

Blandt de brancher, der udgør branchegruppe 10, er det 'Tømrer- og bygnings-snedkerforretninger' der har bidraget mest til stigningen i antallet (254 svarende til 72 pct.) af anmeldte ulykker fra 2003 til 2006. Dette skal ses i lyset af beskæftigelsen i branchen repræsenterer 65 pct. af beskæftigelsen i branchegruppen. De højeste incidenser i 2003-2006 ses inden for Tømrer- og bygnings-snedkerforretninger og Tagdækningsvirksomhed, men det er 'Tagdækkervirksomhed', der har haft den største stigning i incidens med en stigning i anmeldeincidens på 42 pct.

Alvor og skadetyper

Andelen af alvorlige arbejdsulykker inden for Bygge- og anlægsområdet ligger stabilt i perioden 2001-2006 på ca. 16 pct., og den er således noget højere end gennemsnittet for alle ulykker på 12 pct. Samme andel ses i branchegrupperne '09 Jord, beton og belægning' og '10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger'.

Selvom antallet af anmeldte arbejdsulykker og ulykkesrisikoen generelt er steget i perioden fra 2003 til 2006, kan stigningen ikke knyttes til særlige skadetyper. Stort set alle skadetyper udgør samme andel af det samlede antal årlige anmeldelser i hele perioden.

For '09 Jord, beton og belægning' er andelen af termiske skader dog steget med 113 pct. fra 2003 til 2006, og for '10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger' er andelen af ætser steget med 282 pct., men tallene er meget små, og sådanne ændringer over tid skyldes med størst sandsynlighed tilfældige variationer.

For begge branchegrupper er andelen af 'Anden' eller 'Uoplyst' skadetype steget med 52-54 pct. fra 2003 til 2006 og udgør nu (i 2006) ca. 17 pct. af anmeldelserne.

Alder

Inden for branchegruppe '09 Jord, beton og belægning' er det de 18-24-årige, der har den højeste gennemsnitlige anmeldeincidens. Deres incidens er steget med 15 pct. fra 2003 til 2006. Det er dog de 45-49-årige, der har haft den største stigning på 49 pct. i incidens. Det største talmæssige bidrag til stigningen fra 2003 til 2006 ses dog hos de 40-44-årige.

Inden for branchegruppe '10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger' er det de 18-29 årige (to aldersgrupper), der har den højeste gennemsnitlige anmeldeincidens. Deres incidens er steget med 16 pct. fra 2003 til 2006. Incidensen for de 60-64-årige er dog steget mest (100 pct.). Det er dog de unge aldersgrupper, der inden for branchegruppen har givet de største talmæssige bidrag til stigningen fra 2003 til 2006.

Der ses her bort fra, at der blandt beskæftigede, der er over den normale pensionsalder (65 år), er fundet stigninger i incidens på op til 600 pct. Antallet af anmeldelser i disse aldersgrupper er dog så lille, at sandsynligheden for, at ændringer fra år til år skyldes tilfældigheder, er for stor til at danne baggrund for konklusioner.

Skademåder

For hele bygge- og anlægsområdet er andelen af anmeldelser med uoplyst skademåde faldet fra 5 pct. i 2003 til 3 pct. i 2006. Andelen af anmeldelser, hvor skademåden er '3 Fald, stødt imod mv...' er steget fra 26 pct. i 2003 til 29 pct. i 2006 - en stigning på 22 procentpoint. Andelen af anmeldelser, hvor der er registreret uspecifikt (99-gruppe) er steget fra 1 pct. i 2003 til 4 pct. i 2006.

For '09 Jord, beton og belægning' er andelen af anmeldelser med uoplyst skademåde faldet fra 5 pct. i 2003 til 3 pct. i 2006. Andelen af anmeldelser, hvor skademåden er '3 Fald, stødt imod mv...' er steget fra 23 pct. i 2003 til 27 pct. i 2006 - en stigning på 16 procentpoint.

For (10) 'Murer-, snedker- og tømrerforretninger' er der - samtidigt med at antallet af anmeldte arbejdsulykker er steget i perioden - sket et fald i andelen af klemnings- og masningsulykker på 31 pct. Andelen af anmeldelser, hvor der er registreret uspecifikt (99-gruppe) er steget fra 1 pct. i 2003 til 3 pct. i 2006 - en stigning på næsten 380 pct.

3.3.4 Engroshandel

Branchegruppen består bl.a. af følgende hovedbrancher:

- Engroshandel med biler mv.
- Engroshandel med korn, såsæd og foderstoffer
- Ikke-specialiseret engroshandel med føde-, drikke- og tobaksvarer
- Engroshandel med træ, trælast og byggematerialer
- Engroshandel med uforarbejdede metaller og metalmalme
- Engroshandel med isenkram og varmeanlæg samt tilbehør
- Engroshandel med affaldsprodukter

Der er inden for branchegruppen anmeldt 369 flere arbejdsulykker i 2006 end i 2003. Samtidigt er der for branchegruppen sket en stigning i incidensen på 21 pct.

Branchegruppen består af mange delbrancher, der hver især har bidraget lidt til stigningen. Brancherne Ikke-specialiseret engroshandel med føde-, drikke- og tobaksvarer og Engroshandel med træ, trælast og byggematerialer tegner sig for 34 pct. af stigningen inden for branchegruppen. Førstnævnte branche har en incidens, der ligger over gennemsnittet for hele branchegruppen. Branchen Engroshandel med træ, trælast og byggematerialer har en incidens, der svarer til den gennemsnitlige incidens for hele branchegruppen. Branchens bidrag til stigningen fra 2003 til 2006 skal ses i lyset af, at det er en af de største brancher i branchegruppen.

Alvor og skadetyper

Inden for branchegruppen udgør alvorlige arbejdsulykker 14 pct. Denne andel har ikke ændret sig i perioden 2003-2006.

Stigningen kan ikke knyttes til alvorlighed eller nogen bestemte skadetyper. Den hyppigst forekommende skadetype er 'Forstuvninger, forstrækninger mv.' Disse udgør 41 pct. af alle ulykker, og denne andel har ikke ændret sig siden 2003. Andelen af bløddelskader er faldet med 41 pct. fra 2003 til 2006, og andelen af amputationer er faldet med 19 pct. men omfatter kun 10-12 tilfælde om året. Andelen af knoglebrud er steget med 4 pct. Samtidigt er andelen af 'Andet, uoplyst' skadetype steget med 31 pct. svarende til 127 ekstra tilfælde om året.

Køn og alder

I branchegruppen er beskæftiget 70 pct. mænd, som tegner sig for 82 pct. af ulykkerne. Denne andel har ikke ændret sig i perioden. Kvindernes ulykkesrisiko er steget med 24 pct. i perioden, hvor mændenes er steget med 20 pct.

De 18-24-årige har den største incidens. Deres incidens er tilmed steget med 78 pct. fra 2003 til 2006 fra 136 anmeldelser pr. 10.000 beskæftigede til 242, og de er dermed den aldersgruppe med den største stigning i incidens. De 18-24-årige er samtidigt den aldersgruppe, der har bidraget mest til stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker inden for branchegruppen. For aldersgrupperne 30-34 år, 35-39 år og 40-44 år ses ingen stigning i incidens. Det er dog de aldersgrupper med talmæssigt flest ulykker og flest beskæftigede i branchen. I aldersgruppen 55-59 år har der været en stigning i incidens på 44 pct.

Skademåder

Andelen af anmeldelser med uoplyst skademåde er faldet fra 5 pct. i 2003 til 2 pct. i 2006. Andelen af anmeldelser, hvor skademåden er '3 Fald, stødt imod mv.' er steget fra 21 pct. i 2003 til 24 pct. i 2006 - en stigning på 13 pct. Andelen af anmeldelser, hvor der er registreret uspecifikt (99-gruppe) er steget fra 1 pct. i 2003 til 3 pct. i 2006.

3.3.5 Landbrug

Branchegruppen består bl.a. af følgende hovedbrancher:

- Kornavl
- Malkekvæghold
- Svineavl
- Planteavl kombineret med husdyravl (blandet drift)
- Landbrugsmaskinstationer

Der anmeldes ca. 440 arbejdsulykker om året inden for Landbrug. Incidensen er steget med ca. 30 pct. fra 2003 til 2006. Incidensen er dog faldet fra 2005 til 2006. Landbruget

har bidraget til den samlede stigning i antallet af anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006 med 59 flere årlige tilfælde, der fordeler sig næsten ligeligt inden for brancherne 'Kornavl' og Malkekvæghold'.

Alvor og skadetyper

Hvor andelen af alvorlige ulykker i gennemsnit udgør 11 pct. for alle branchegrupper, udgør de alvorlige ulykker 25 pct. inden for landbrug. Andelen er ikke steget væsentligt fra 2003 til 2006 (5 pct.).

De hyppigst forekommende skadetyper er 'Forstuvninger mv.' (30 pct.) og 'Knoglebrud' (21 pct.). Andelen af forstuvninger er steget med 22 pct. fra 2003 til 2006, hvorimod andelen af knoglebrud har været uændret. Til gengæld er andelen af sårskader og bløddelsskader faldet med henholdsvis 37 pct. og 34 pct. Andelen af ulykker, hvor skadetyperen er 'andet' eller 'uoplyst' er steget 25 pct. fra 2003 til 2006 og udgør i 2006 21 pct. af anmeldelserne.

Forstuvninger er desuden den skadetype, der har bidraget mest til den samlede stigning med 39 ud af 59 anmeldelser.

Køn og alder

Der har i gennemsnit over de sidste 6 år været beskæftiget 19 pct. kvinder og 81 pct. mænd inden for landbrug. Kvinderne tegner sig for 21 pct. af de anmeldte ulykker. Kvindernes incidens er steget med 74 pct., hvor mændenes er steget med 19 pct. Set i absolutte tal er andelen af anmeldte arbejdsulykker, der vedrører kvinder, steget fra 18 pct. i 2003 til 24 pct. i 2006. Det skal dog erindres, at anmeldetallene inden for landbrug er relativt små, og at sandsynligheden for, at ændringer fra år til år derfor skyldes tilfældigheder, er til stede.

De aldersgrupper, der har haft de største stigninger i incidens fra 2003 til 2006, er de 60-64-årige (260 pct.), de 45-49-årige (82 pct.) og de 50-54-årige (82 pct.). Der ses også meget store stigninger i ulykkesrisiko i aldersgrupperne over 65 år, men her er tallene så små, at sandsynligheden for, at ændringer fra år til år skyldes tilfældigheder, er for stor til at danne baggrund for tolkninger. I absolutte tal er de 45-49-årige og de 60-64-årige de aldersgrupper, der har bidraget mest til stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker inden for branchegruppen. Til gengæld er antallet af anmeldte ulykker for de 25-29-årige faldet.

Skademåder

Andelen af anmeldelser, hvor skademåden er '3 Fald, stødt imod mv...' er steget fra 20 pct. i 2003 til 23 pct. i 2006 - en stigning på 16 pct. Andelen af anmeldelser, hvor der er registreret uspecifikt (99-gruppe) er steget fra 1 pct. i 2003 til 3 pct. i 2006 - en stigning på mere end 200 pct.). Det største bidrag til stigningen i antallet af arbejdsulykker inden for branchen er skademåden '3 Fald, stødt imod mv.' og '4 Ramt af genstand mv.'.

3.4 Arbejdsulykker der har medført døden

Analysen af arbejdsulykker, der har medført døden, sker med udgangspunkt i det år, ulykken er sket, frem for registreringsår, som er tilfældet for de foregående analyser af anmeldte arbejdsulykker. Dette sker, fordi antallet af arbejdsulykker, der har medført døden, er meget få i antal, og at analysen derfor i højere grad er følsom over for forskydninger imellem ulykkesår og registreringsår. Dertil kommer, at aktørerne på arbejdsmiljøområdet inden for de enkelte brancher ofte har kendskab til de enkelte arbejdsulykker,

der har medført døden, og ønsker at kunne sammenligne egne opgørelser for det enkelte år med anmeldte tilfælde til Arbejdstilsynet.

I afsnit 6.2.2 findes en opgørelse af, hvor mange udlændinge, der er omkommet i forbindelse med en arbejdsulykke i Danmark. For bygge- og anlægssektoren er der gennemført et regneeksempel med henblik på at sammenligne forekomsten af arbejdsulykker, der har medført døden, blandt udlændinge med forekomsten blandt danskere og ikke mindst, at belyse usikkerheden i en sådan opgørelse.

3.4.1 Arbejdsulykker, der har medført døden, 2001-2006

I 2006 skete der 58 arbejdsulykker, der medførte døden, som er blevet anmeldt til Arbejdstilsynet. I perioden 2001-2006 lå antallet mellem 44 tilfælde i 2004 og 58 tilfælde i 2006, hvilket svarer til et gennemsnit på 53 tilfælde om året (tabel 3.4). Det er fortsat færre end i anden halvdel af 90'erne, hvor der blev anmeldt op mod 80 tilfælde om året.

Korrigeres for udviklingen i beskæftigelsen, varierer antallet af arbejdsulykker, der medfører døden, mellem 1,6 pr. 100.000 beskæftigede i 2004 og 2,1 i 2005 og 2006 (tabel 3.4). Sammenligninger mellem årene er dog behæftet med stor usikkerhed som følge af det lave antal observationer.

I 2004, 2005 og 2006 udgør trafikulykker henholdsvis 13, 17 og 16 tilfælde om året, svarende til ca. 30 pct. af arbejdsulykkerne, der har medført døden, om året. Trafikulykker er her defineret som ulykker, hvor skadelidte transporterer sig på offentlig vej i forbindelse med arbejdet.

Tabel 3.4 Anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, sket i perioden 2001-2006 (ulykkesår)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
27 Kontor og administration	6	9	5	4	8	4	36
42 Landbrug	6	3	5	2	4	14	34
16 Transport af gods	5	6	3	7	2	3	26
09 Jord, beton og belægning	3	3	6	3	6	2	23
15 Engroshandel	6	7	3	2	2	3	23
10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger	2	1	3	4	10	2	22
Øvrige branchegrupper og uoplyst	22	28	26	22	24	30	152
I alt	50	57	51	44	56	58	316
I alt pr. 100.000 beskæftigede	1,8	2,0	1,9	1,6	2,1	2,1	-

I perioden 2001-2006 tegner seks branchegrupper sig for godt halvdelen af de anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden. Som det fremgår af tabel 3.4, anmeldes der især mange tilfælde inden for bygge- og anlægssektoren, kontor og administration og landbrug. Det øgede antal i 2005 skyldes især flere tilfælde inden for bygge- og anlægssektoren. I 2006 dækker tallene over flere tilfælde inden for landbrug samtidig med at der ses færre tilfælde inden for bygge- og anlægssektoren.

I den følgende ses nærmere på de tre branchegrupper der tegner sig for flest arbejdsulykker, der har medført døden. Det skal først bemærkes, at Transport af gods og Engroshandel, som er blandt de branchegrupper, der bidrager mest til den generelle stigning i anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006, også er blandt de branchegrupper med flest tilfælde af arbejdsulykker, der har medført døden i perioden 2001-2006.

3.4.2 Bygge- og anlægssektoren

I det følgende opgøres ikke alene arbejdsulykker, der har medført døden, inden for de to bygge- og anlægsbrancher, Jord, beton og belægning og Murer-, snedker- og tømrerfor-

retninger, som er blandt branchegrupperne med flest tilfælde, men på hele bygge- og anlægssektoren.

Blandt ansatte inden for bygge- og anlægssektoren skete der i 2006 i alt 7 arbejdsulykker, der medførte døden, hvilket er færre end i de foregående år (tabel 3.5). Det højeste antal, både i absolutte tal og i forhold til beskæftigelsen, ses i 2005, hvor der var 17 tilfælde.

Ikke alle arbejdsulykker, der har medført døden, blandt ansatte i bygge- og anlægssektoren, er sket på byggepladser. Enkelte skete eksempelvis i trafikken under transport fra eller til et arbejdssted. Omvendt er der ansatte i andre brancher end inden for bygge- og anlægssektoren, som mistede livet under arbejde på en byggeplads. Eksempelvis var der i 2005 to ansatte i et vikarbureau, som i forbindelse med deres arbejde på en byggeplads mistede livet i en arbejdsulykke. (De to personer monterede vinduer fra en søjlelift som væltede). For perioden 2003 til 2006 har Arbejdstilsynet ved manuel gennemgang af alle arbejdsulykker, der har medført døden, foretaget en optælling af tilfælde sket på en byggeplads. Resultaterne heraf fremgår af tabel 3.5 og viser, at i 2003-2006 var der 42 personer blandt ansatte i bygge- og anlægssektoren, som mistede livet, mens der var 45 personer, som mistede livet under arbejde på en byggeplads.

Tabel 3.5 Anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, sket i perioden 2001-2006 (ulykkesår) inden for bygge- og anlægssektoren samt på byggepladser

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
09 Jord, beton og belægning	3	3	6	3	6	2	23
10 Murer-, snedker- og tømrerfæretninger	2	1	3	4	10	2	22
11 Færdiggørelsesarbejde	3	1		1			5
12 Isolation og installation	1	2		1	1	3	8
I alt	9	7	9	9	17	7	58
I alt pr. 100.000 beskæftigede	5,2	4,0	5,4	5,4	10,0	3,9	-
Byggepladser			10	8	20	7	

3.4.3 Kontor og administration

Inden for kontor og administration er der inden for de seneste år sket mellem 4 og 9 arbejdsulykker, der har medført døden. Disse tal skal ses i lyset af, at branchen omfatter mange beskæftigede (knap 500.000). Korrigeres for antallet af beskæftigede inden for kontor og administration, fås en incidens, der varierer mellem 0,9 og 2,0 (tabel 3.6).

Tabel 3.6 Anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, sket i perioden 2001-2006 (ulykkesår) inden for kontor og administration

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
27 Kontor og administration	6	9	5	4	8	4	36
I alt pr. 100.000 beskæftigede	1,3	2,0	1,1	0,9	1,7	0,8	

Forekomsten af arbejdsulykker, der medfører døden i denne branche, skal ses i lyset af, at ansatte i forbindelse med deres arbejde færdes i trafikken med risiko for at komme ud for en trafikulykke. Dertil kommer, at der i branchen udføres andre funktioner end kontorarbejde. Specielt for vikarbureauer, som er omfattet af branchegruppen, gælder, at ansatte udfører meget forskellige former for arbejde. I 2005 omkommer to ansatte i et vikarbureau på en byggeplads, som nævnt i beskrivelsen af bygge- og anlægssektoren.

3.4.4 Landbrug

Inden for branchegruppen Landbrug skete der i 2006 14 arbejdsulykker, der medførte døden, som blev anmeldt til Arbejdstilsynet, hvilket er flere end i de foregående år (tabel 3.7). Antallet af dødsulykker i 2006 svarer til niveauet i anden halvdel af 90'erne.

Blandt de 14 tilfælde i 2006, er der i ét tilfælde tale om et barn.

Ved en manuel gennemgang af alle arbejdsulykker, der har medført døden, i perioden 2004-2006, er der foretaget en optælling af, hvor mange af de omkomne, der var selvstændige landmænd og hvor mange, der var lønmodtagere. Ud af de i alt 20 arbejdsulykker, der medførte døden i perioden 2004-2006, var 10 selvstændige og 2 var lønmodtagere. De resterende var enten et familiemedlem, medhjælpende ægtefælle, ulønnet medhjælp eller pensionist.

Tabel 3.7 Anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, til Arbejdstilsynet sket i perioden 2001-2006 (ulykkesår) inden for landbrug

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
42 Landbrug	6	3	5	2	4	14	34
I alt pr. 100.000 beskæftigede	7,9	4,1	6,9	3,0	6,0	21,5	—
Landbrugsarbejde i alt				6	6	16	

Som for bygge- og anlægssektoren er der inden for landbruget personer, som har mistet livet under arbejde i forbindelse med et landbrug, men hvis ansættelse af administrative årsager er registreret i andre brancher end landbrug. Disse er medtalt i tabel 3.7 under benævnelsen 'landbrugs-arbejde', og dermed er der i perioden 2004-2006 sket 28 arbejdsulykker, der har medført døden, på landbrugsområdet, heraf var 20 beskæftigede inden for branchegruppen Landbrug.

Det skal tilføjes, at i enkelte tilfælde er landmænd omkommet i forbindelse med eksempelvis reparation af en landbrugsbygning, og disse tilfælde går igen i opgørelsen ovenfor af arbejdsulykker sket på byggepladser.

3.4.5 Konklusion

Set i forhold til beskæftigelsen varierer antallet af anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, i perioden 2001-2006.

I 2004 ses det laveste antal tilfælde, mens det højeste antal ses i 2002, 2005 og 2006. Det øgede antal i 2005 skyldes især flere tilfælde inden for bygge- og anlægssektoren, mens der i 2006 var tale om flere tilfælde inden for landbrug samtidig med, at der var færre tilfælde inden for bygge- og anlægssektoren.

Fire af branchegrupperne med mange anmeldelser af arbejdsulykker, der medfører døden, er også blandt branchegrupperne, som bidrager mest til den generelle stigning i anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006. Det drejer sig om Jord, beton og belægning, Murer-, snedker- og tømrerforretninger samt Transport af gods og Engroshandel.

4 Udvikling i arbejdsulykker der har ført til behandling på skadestue

Registeret over arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet vurderes at være behæftet med en underrapportering af anmeldelsespligtige arbejdsulykker. Som nævnt i indledningen til afsnit 3 vurderes det, på baggrund af tidligere analyser af arbejdsulykker behandlet på skadestue, samt data indsamlet ved interview- eller spørgeskemaundersøgelser foretaget af bl.a. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, Danmarks Statistik og Statens Institut for Folkesundhed, at ca. 45 pct. af de anmeldelsespligtige arbejdsulykker anmeldes til Arbejdstilsynet¹⁰.

Det er ikke muligt, ud fra grundlaget i de nævnte undersøgelser, at vurdere om der sker ændringer i rapporteringen af anmeldelsespligtige arbejdsulykker fra år til år, som kunne have indflydelse på udviklingen i anmeldte arbejdsulykker over tid. Som et led i nærværende analyse af stigningen i anmeldte arbejdsulykker er der derfor gennemført en undersøgelse af, om rapporteringsgraden har varieret de seneste år (afsnit 5.2). Dette er sket ved at undersøge udviklingen i andelen af de skadestuebehandlede arbejdsulykker, som vurderes at være anmeldelsespligtige og som rent faktisk er blevet anmeldt til Arbejdstilsynet.

Selv om den nævnte undersøgelse viser, at der ikke sker ændringer i rapporteringsgraden af anmeldelsespligtige arbejdsulykker, vurderes det alligevel relevant at supplere analysen af anmeldte anmeldelsespligtige arbejdsulykker med andre kilder, der kan bidrage til at belyse udviklingen i forekomsten af arbejdsulykker på det danske arbejdsmarked. I det følgende præsenteres opgørelser af udviklingen de seneste år i arbejdsulykker, der har ført til behandling på en skadestue med henblik på at undersøge, om der også for denne type arbejdsulykker ses en stigning fra 2003-2006, herunder i de branchegrupper, som især tegner stigningen i anmeldte arbejdsulykker.

4.1 Bag om tallene for arbejdsulykker der har ført til behandling på skadestue

I analysen af arbejdsulykker, der har ført til behandling på en skadestue, anvendes Statens Institut for Folkesundheds (SIF) ulykkesregister, som indeholder oplysninger om ulykker, herunder arbejdsulykker, som har ført til behandling på én af fem skadestuer fordelt over hele landet. Registreret er etableret bl.a. med henblik på forebyggelse, og indeholder derfor væsentlig flere oplysninger om den enkelte ulykke end det landsdækkende Landspatientregister, herunder eksempelvis oplysninger om branchen den tilskadedkomne var ansat i.

På de fem skadestuer i SIF's ulykkesregister behandles ulykkestilfælde, der er indtruffet på arbejdspladser inden for de pågældende skadestuers respektive optageområder, der dækker et antal kommuner. Som følge af lukning af skadestuer på nogle (mindre) hospitaler er antallet af kommuner i de fem skadestuers optageområde øget de seneste år. Ved at sætte antallet af arbejdsulykker i forhold til beskæftigelsen kan der over tid tages højde for ændringer i optageområde og i beskæftigelsen i det hele taget. En foreløbig un-

¹⁰ 10 år med handlingsprogrammet Rent arbejdsmiljø 2005. Teknisk bilag A-T (Bilag B). København: Arbejdstilsynet, 2007. Sundhed og sygelighed i Danmark 2005 og udviklingen siden 1987. Ekholm O, Kjølner M, Davidsen M, Hesse U, Eriksen L, Christensen A I, Grønbæk M. København: Statens Institut for Folkesundhed, 2006.

dersøgelse har vist, at beskæftigelsen i skadestuernes optageområde er repræsentativ for hele landet mht. køns- og aldersfordeling, men ikke for alle branchegrupper, bl.a. fordi visse brancher har en speciel geografisk tilknytning¹¹.

En række job bliver udført andre steder end på arbejdsgiverens adresse, fx i transporterhvervene og bygge- og anlægssektoren, og arbejdsulykken kan derfor ske i en anden kommune end den, hvor beskæftigelsen er registreret. Trafikken af beskæftigede ind og ud af optageområdet vil til en vis grad opveje hinanden.

Udviklingen i arbejdsulykker behandlet på skadestue vil være påvirket af ændringer i tilskadekomnes adfærd omkring søgning af skadestue med henblik på behandling. Strukturelle ændringer på sygehusområdet, der har betydet længere afstande til skadestuerne, og ændringer i reglerne for visitationen til skadestuerne, hvor der nu kræves henvisning fra en vagtlæge for at komme på skadeskue, kan betyde, at skadelidte i mindre omfang vælger at søge skadestue ved knap så alvorlige skader.

Endelig skal man være opmærksom på, at ikke alle arbejdsulykker, der fører til behandling på skadestue, er anmeldelsespligtige til Arbejdstilsynet, fordi de ikke nødvendigvis fører til arbejdsudygtighed. Omvendt er der arbejdsulykker, som fører til arbejdsudygtighed, men hvor skadelidte, som følge af skadens karakter, ikke kommer på skadestue. Psykiske skader som følge af trusler om vold og forstuvning af ryggen under løft, er begge eksempler på skader, hvor skadelidte i højere grad vil søge egen læge frem for skadestue. Brancher, hvor arbejdsulykker typisk sker i forbindelse ved løft eller manuel transport, som hyppigt fører til forstuvninger af ryggen, vil derfor i ringere grad være repræsenteret i opgørelser af arbejdsulykker baseret på skadestuebehandlede tilfælde.

4.2 Udviklingen i arbejdsulykker der har ført til behandling på skadestue

4.2.1 Udviklingen i samtlige arbejdsulykker samt for køn, alder og skadetype

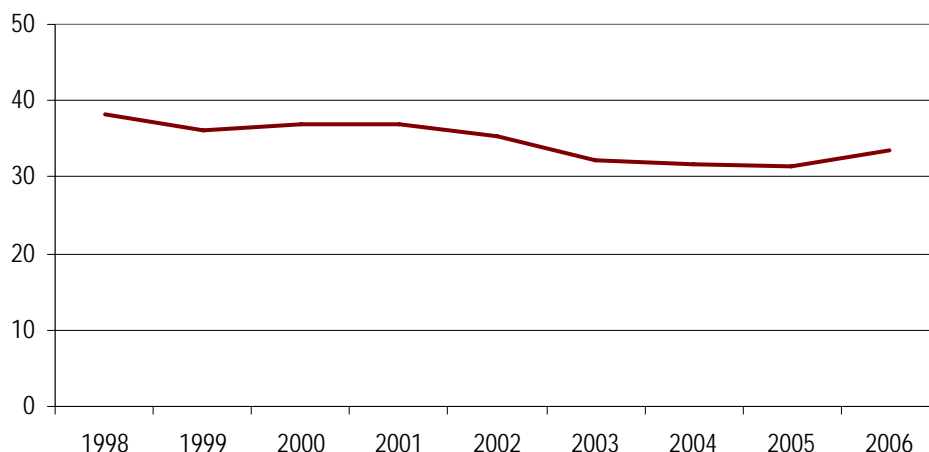
For samtlige arbejdsulykker, der har ført til behandling på skadestue, ses der de seneste år et fald frem til 2005, som dog er mest udtalt fra 2001 til 2003, når der tages hensyn til udviklingen i beskæftigelsen (figur 4.1). Fra 2005 til 2006 ses en stigning svarende til 6,7 pct.

For henholdsvis mænd og kvinder ses en tilsvarende udvikling de seneste år, blot stiger forekomsten af skadestuebehandlede arbejdsulykker korrigeret for udviklingen i beskæftigelsen forholdsvis mere for kvinder end for mænd. For kvinder stiger incidensen med 9,6 pct. og for mænd med 5,8 pct. fra 2005-2006.

En yderligere opdeling på aldersgrupper viser, at stigningen er størst blandt de 18-24-årige kvinder (22,8 pct.). For mænd er der ikke forskel i stigningen for de 18-24-årige og de 25-49-årige, mens der ses et fald blandt dem over 50 år.

¹¹ 10 år med handlingsprogrammet Rent arbejdsmiljø 2005. Teknisk bilag A-T (Bilag B). København: Arbejdstilsynet, 2007.

Figur 4.1 Arbejdsulykker behandlet på fem skadestuer pr. 1.000 beskæftigede i skadestuernes respektive optageområder 1998-2006

De hyppigste skader, der behandles på skadestue efter en arbejdsulykker, er sårskader (44 pct.), efterfulgt af bløddelsskader uden sår (27 pct.), forstuvninger af andre legemsdele end ryg (12 pct.) og knoglebrud (7 pct.). For alle de nævnte typer af skader ses en højere incidens i 2006 end i 2005.

4.2.2 Udviklingen i udvalgte branchegrupper

Analysen af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet viste, at fem branchegrupper tegner sig for halvdelen af stigningen fra 2003 til 2006 (afsnit 3.2.7). Det drejer sig om branchegrupperne Jord, beton og belægning, Murer- snedker og tømrerforretninger, Engroshandel, Transport af gods samt Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne. I det følgende ses nærmere på udviklingen i de nævnte branchegrupper, for arbejdsulykker, der har ført til behandling på skadestue.

De nævnte branchegrupper er defineret på baggrund af en detaljeret registrering i Arbejdstilsynets arbejdsskaderegister af branchen (Dansk Brancheklassifikation 2003, 6. ciffer) for virksomheden, skadelidte var ansat i på ulykkestidspunktet. I skadestueregistreret registreres branchen på et knap så detaljeret niveau (2. ciffer), og det betyder at der i analysen af de skadestuebehandlede arbejdsulykker må foretages tilnærmede opgørelser for de nævnte branchegrupper.

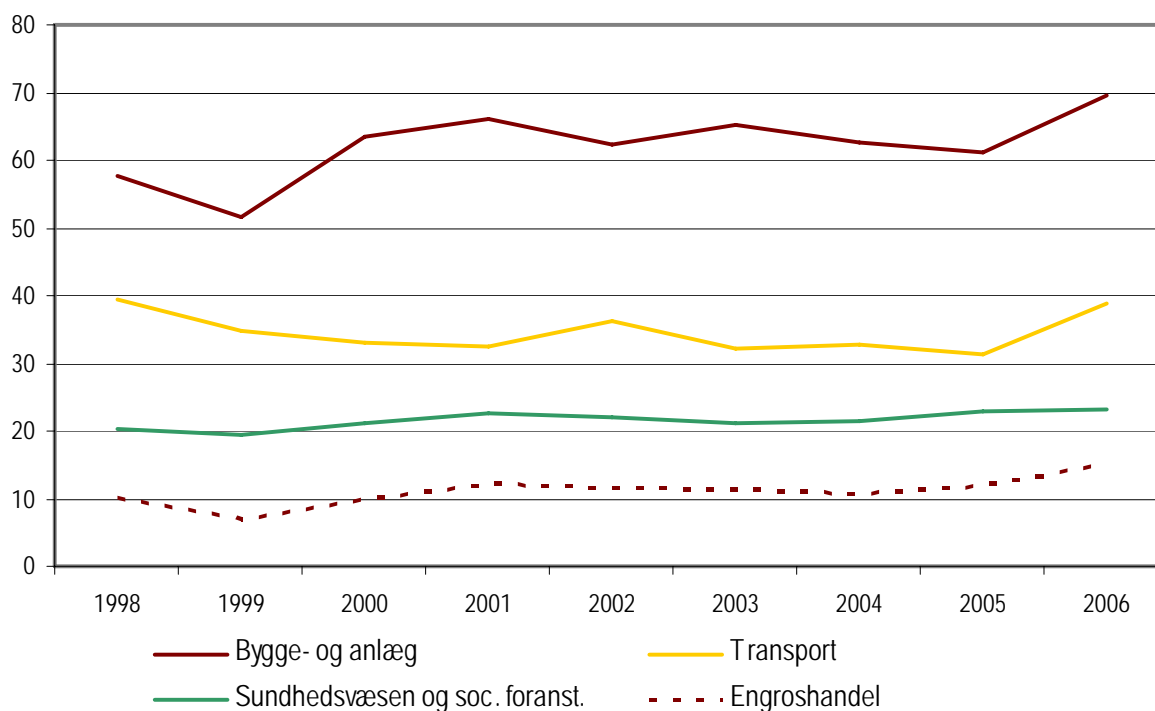
Følgende branchegrupper er der set nærmere på for skadestuebehandlede arbejdsulykker (DB03 2. ciffer):

- 45 Bygge- og anlæg (Jord, beton og belægning samt Murer- snedker og tømrerforretninger kan ikke analyseres særskilt)
- 51 Engroshandel og agenturhandel, undtagen med biler (Engroshandel med biler er således ikke omfattet, som det er tilfældet i Arbejdstilsynets branchegruppe vedrørende Engroshandel, og det omvendte er tilfældet for agenturhandel, som ikke er omfattet af Arbejdstilsynets branchegruppe)
- 60 Landtransport, 63 Hjelpevirksomhed i forbindelse med transport; rejsebureauvirksomhed og transportformidling og 64 Post og telekommunikation er udvalgt til at repræsentere transportområdet, da det ikke er muligt at afgrænse Arbejdstilsynets branchegruppe Transport af gods. Det betyder at bl.a. transport af passagerer og tele-

kommunikation, som er selvstændige branchegrupper i Arbejdstilsynets gruppering, også af omfattet af opgørelsen. Tilsvarende er delbrancher inden for hjælpevirksomheden i forbindelse med transport ikke omfattet af Arbejdstilsynets gruppering.

- 85 Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, omfatter hele social og sundhedsområdet, eksempelvis hospitaler og dag- og døgninstitutioner for børn og unge. Det er således ikke muligt at afgrænse Arbejdstilsynets branchegruppe for Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne i skadestuetallene.

Figur 4.2 Arbejdsulykker inden for fire udvalgte sektorer behandlet på fem skadestuer pr. 1.000 beskæftigede i skadestuernes respektive optageområder 1998-2006

For alle fire sektorer ses en stigning i arbejdsulykker de seneste år, der har ført til behandling på skadestue, når der korrigeres for udviklingen i beskæftigelsen.

Den relative stigning varierer dog fra sektor til sektor. For bygge- og anlægssektoren ses en stigning på ca. 13 pct. og for transportsektoren en stigning på 24 pct., begge fra 2005 til 2006.

For sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger ses en stigning fra 2003 til 2006 på 9 pct. Det skal bemærkes, at sektoren som nævnt ovenfor dårligt kan sammenlignes med branchegruppen Hjemmepleje og døgninstitutioner for voksne mv., som samtidig er den del af sektoren, der tegner sig for den højeste incidens for anmeldte arbejdsulykker. Endvidere er den hyppigst anmeldte skade til Arbejdstilsynet efter en arbejdsulykke inden for Hjemmepleje og døgninstitutioner for voksne mv. forstuvninger, herunder forstuvning af ryg, som typisk ikke fører til behandling på skadestue. Det vurderes derfor, at skadestuebehandlede arbejdsulykker er en knap så god indikator for udviklingen i forekomsten af arbejdsulykker inden for Hjemmepleje og døgninstitutioner for voksne.

Inden for engroshandel ses en stigning på fra 2004 til 2006 på 42 pct. Dette resultat skal ses med det forbehold, at Statens Institut for Folkesundhed vurderer at ændringer i administrativ praksis har været medvirkende til denne stigning.

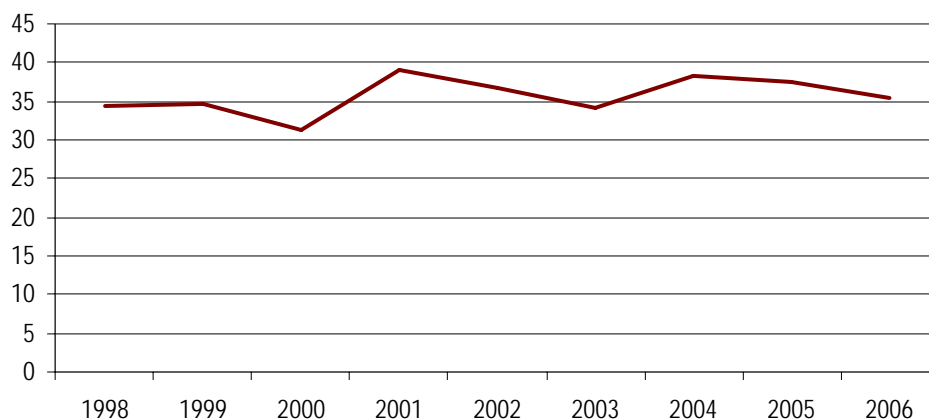
4.2.3 Udviklingen inden for landbrug

Inden for branchegruppen Landbrug sås i 2006 et øget antal anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden. På foranledning heraf, er der også foretaget en opgørelse af skadestuebehandlede arbejdsulykker for dette område med henblik at belyse den generelle udvikling i arbejdsulykker.

I skadesturegistreret omfatter sektoren 01 Landbrug, anlægsgartnerier samt jagt, fangst og servicevirksomhed i forbindelse hermed, brancher som ikke er omfattet af Arbejdstilsynets branchegruppering.

Fra 2004 til 2006 ses der et fald i skadestuebehandlede arbejdsulykker på knap 8 pct. inden for landbrug, når der korrigeres for beskæftigelsen. Det er muligt, at lukningen af mindre skadestuer de seneste år, har været medvirkende til dette fald. Undersøgelser af skadestuebesøg på Fyn har vist, at hyppigheden af skadestuebesøg falder betydeligt med afstanden til skadestuen. Dette vurderes også at gælde for landmænd, vis søgning af skadestue de seneste år kan have været påvirket af lukningen af mindre skadestuer og som følge heraf længere afstande. Endvidere oplyser Statens Institut for Folkesundhed, at de skader, der bliver behandlet blandt tilskadekomne i landbruget, er alvorligere end i de fleste andre brancher. Det kan indikere, at man inden for denne branche i mindre grad søger skadestue ved knap så alvorlige skader. Det vurderes at skadestuebehandlede arbejdsulykker er en knap så god indikator for udviklingen i forekomsten af arbejdsulykker inden landbruget.

Figur 4.3 Arbejdsulykker inden for landbrug behandlet på fem skadestuer pr. 1.000 beskæftigede i skadestuernes respektive optageområder 1998-2006

4.3 Sammenfatning

Analysen af arbejdsulykker, der har ført til behandling på fem udvalgte skadestuer viser, at der som for anmeldte arbejdsulykker ses en stigning, når der tages hensyn til udviklingen i beskæftigelsen, men at stigningen først sker i 2006. Som for anmeldte arbejdsulykker er der en tendens til at antallet af arbejdsulykker blandt kvinder stiger mere, end blandt mænd. For de fire sektorer, der bedst repræsenterer de fem branchegrupper, der tegner sig for halvdelen af stigningen i anmeldte arbejdsulykker til Ar-

bejdstilsynet, ses en stigning i skadestuebehandlede arbejdsulykker. For to af sektorerne, bygge- og anlæg samt transportsektoren, ses stigningen først fra 2005 til 2006. Opgørelserne for de fire sektorer vurderes i varierende grad at afspejle den reelle udvikling i forekomsten af arbejdsulykker inden for de fire områder.

Der ses ikke en stigning i skadestuebehandlede arbejdsulykker inden for landbrug, men skadestuebehandlede arbejdsulykker for netop denne branche vurderes at være behæftet med en del usikkerhed.

Som nævnt, fører ikke alle anmeldelsespligtige arbejdsulykker til behandling på skadestue, og omvendt fører alle skadestuebehandlede arbejdsulykker ikke nødvendigvis til arbejdsudygtighed, som gør at de omfattes af anmeldelsespligten. Derfor ses der i det følgende nærmere på, hvor mange af de skadestuebehandlede arbejdsulykker, der vurderes at være omfattet af anmeldelsespligten, som rent faktisk blev anmeldt, og udviklingen heri over tid.

5 Inddragelse af overordnede faktorer som forklaring på udviklingen i anmeldte arbejdsulykker i perioden 1997-2006

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) har i forbindelse med nærværende analyse af stigningen i antallet af anmeldte arbejdsulykker fra 2003 til 2006 gennemført en analyse af tre overordnede faktorer, som kan have indflydelse på antallet af anmeldte arbejdsulykker og dermed for stigningen heri.

Formålet med NFA's analyse er at undersøge om inddragelse af de tre overordnede faktorer kan forklare de seneste 10 års udvikling i anmeldte arbejdsulykker. De tre faktorer er antallet af beskæftigede, antal præsterede arbejdstimer på det danske arbejdsmarked og anmeldefrekvens (andelen af de anmeldelsespligtige arbejdsulykker, der bliver anmeldt til Arbejdstilsynet). Alle tre faktorer har det til fælles, at ændringer i disse faktorer neutralt ville medføre proportionelle ændringer i antallet af anmeldte arbejdsulykker, uden at ulykkesrisikoen for den enkelte person pr. præsteret time nødvendigvis ville have ændret sig.

I det følgende resumeres kort analysens resultater. For en mere detaljeret beskrivelse henvises til bilag 3.

5.1 Beskæftigelse og arbejdstid

I bl.a. afsnit 3.2 belyses udviklingen i anmeldte arbejdsulykker korrigeret for udviklingen i den samlede beskæftigelse. Dermed korrigeres der ikke for eventuelle forskydninger af beskæftigelsen fra brancher med en lav ulykkesforekomst til brancher med en høj ulykkesforekomst. Sådanne forskydninger ville kunne føre til en samlet øget ulykkesforekomst, uden at den samlede beskæftigelse ændrede sig. I NFA's analyse af stigningen af anmeldte arbejdsulykker korrigeres der for udviklingen i beskæftigelse under hensyn til branche og køn.

I korrektion for beskæftigelsen tages hensyn til antallet af personer, som har deres beskæftigelsen inden for den givne branchegruppe, men ikke til hvor mange timer der rent faktisk arbejdes. De seneste år ses en stigning i antallet af præsterede timer, som er større end stigningen i beskæftigelsen. NFA har derfor gentaget analysen og korrigeret for antal præsterede arbejdstimer, nærmere bestemt antal arbejdsgiverbetalte præsterede arbejdstimer¹².

I analysen tages ikke højde for eventuelle ekstra præsterede timer, som ikke fører til udbetaling af ekstra løn. Ud over branche og køn ville det også være relevant at tage hensyn til alder, da forekomsten af anmeldte arbejdsulykker varierer afhængig af aldersgruppen, men Danmarks Statistik har ikke opgjort præsteret arbejdstid på aldersgrupper, og det har derfor ikke været muligt at tage hensyn hertil.

NFA konkluderer på baggrund af sin analyse, 'at hverken faldet i ulykkestallet i perioden 1997 til 2003 eller den efterfølgende stigning fra 2003 til 2006 kan forklares med ændringer i beskæftigelsen eller præsterede timer'.

¹² Data herom stammer fra Danmarks Statistiks statistik 'Arbejdstidsregnskab' (ATR).

5.2 Anmeldefrekvens

Som nævnt tidligere, bl.a. i afsnit 4, vurderes Arbejdstilsynets register over anmeldte arbejdsulykker at være behæftet med en underrapportering af anmeldelsespligtige arbejdsulykker. I NFA's analyse belyses det, om anmeldefrekvensen (andelen af anmeldelsespligtige arbejdsulykker, som anmeldes til Arbejdstilsynet) ændrer sig i perioden, og om udsving i anmeldte arbejdsulykker kan tillægges udsving i anmeldefrekvensen for anmeldelsespligtige arbejdsulykker.

Dette sker ved at se på arbejdsulykker, der har ført til behandling på skadestue, og samkøring af oplysninger om disse med oplysninger om arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet, med henblik på at fastlægge andelen af anmeldte skadestuebehandlede arbejdsulykker.

Ikke alle arbejdsulykker, der fører til behandling på skadestue, er anmeldelsespligtige, og derfor skelnes der i undersøgelsen mellem alvorlige arbejdsulykker, hvor det skønnes sandsynligt at skaden vil føre til arbejdsudygtig, og andre mindre alvorlige arbejdsulykker.

For de alvorlige arbejdsulykker, der har ført til behandling på skadestue, ligger anmeldelsesfrekvensen på ca. 47 pct., og denne andel ligger stabilt i den undersøgte periode fra 1998 til 2006. Tilsvarende ligger andelen af de mindre alvorlige skadestuebehandlede arbejdsulykker, der anmeldes til Arbejdstilsynet, også stabilt på ca. 17,5 pct. I modsætning til de alvorlige skadestuebehandlede arbejdsulykker kan sidstnævnte ikke tages som udtryk for anmeldefrekvensen, idet en betydelig del af disse mindre alvorlige skadestuebehandlede arbejdsulykker formodentlig ikke fører til arbejdsudygtighed, hvorfor de ikke er anmeldelsespligtige.

NFA konkluderer på baggrund af analysen, at de sete ændringer i antallet af arbejdsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet ikke kan forklares af ændringer i anmeldefrekvensen.

5.3 Konklusion

NFA's samlede konklusion er, at analyserne viser, at ingen af de tre faktorer, beskæftigelse, antal præsterede arbejdstimer og anmeldefrekvens, kan forklare udviklingen i anmeldte arbejdsulykker. Det betyder, at udviklingen i anmeldte arbejdsulykker afspejler en reel udvikling, og at der tilbage står en uforklaret stigning i antallet af arbejdsulykker i perioden 2003 og frem, som må begrundes i en forværring af den gennemsnitlige ulykkesrisiko pr. præsteret time, specielt i de brancher, der har bidraget mest til stigningen.

NFA konkluderer videre, at forklaringer på den øgede ulykkesrisiko må søges i fx ændrede ansættelses- og arbejdsforhold samt sikkerhedsklima i de relevante brancher. Faktorer som arbejdstempo, arbejdsmængde, brug af løse ansættelsesformer, anciennitet og nye organisationsformer, som fx teams, kan føre til ændret sikkerhedspraksis. I denne sammenhæng kan det også overvejes, at undersøge hvilke arbejdsforhold, der har ændret sig i de brancher, der har reduceret deres ulykkestal. Dette med henblik på at identificere eventuelle faktorer, der har udviklet sig forskelligt i brancherne med henholdsvis negativ og positiv udvikling af ulykkestallet.

6 Udlændinges ulykkesrisiko

Den seneste tid har der været debat i medierne om udlændinge på det danske arbejdsmarked og deres arbejdsmiljø. En række alvorlige arbejdsulykker med døden til følge sket blandt udlændinge har været fremhævet som eksempler på, at udlændinge i Danmark udsættes for en højere ulykkesrisiko og generelt har et dårligere arbejdsmiljø end danskere. Det har også været fremført i debatten, at et øget antal udlændinge de seneste år på de danske byggepladser kan have været medvirkende til den stigning, der generelt ses i anmeldte arbejdsulykker inden for bygge- og anlægssektoren.

I det følgende vil der blive set nærmere på det eksisterende datagrundlag for at analysere og vurdere, om udlændinge udsættes for en højere ulykkesrisiko end danskere. Med datagrundlag menes oplysninger om hvor mange udlændinge, der er beskæftigede i Danmark og hvor mange, der har været udsat for en arbejdsulykke, som er nødvendige oplysninger for at kunne estimere en ulykkesrisiko.

Endvidere redegøres der for, hvad vi ved om ulykkesrisikoen i dag. Specielt for anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, er der foretaget en opgørelse og analyse af, hvor mange der vedrører udlændinge, og det vurderes, i hvor høj grad disse, i antal få men meget alvorlige arbejdsulykker, egner sig som indikator for udlændinges ulykkesrisiko.

6.1 Udlændinge på det danske arbejdsmarked

6.1.1. Hvilke grupper af udlændinge findes på det danske arbejdsmarked?

Begrebet udlændinge kan dække over forskellige grupper af udlændinge på det danske arbejdsmarked. Der er derfor behov for indledningsvis at præcisere begrebet og beskrive hvilke undergrupper af udlændinge, det er nødvendig at skelne mellem i konkrete analyser.

Med udlændinge menes i det følgende gruppen af 'nye' migranter, som især de seneste år er kommet til Danmark for at arbejde som følge af lav arbejdsløshed og mangel på arbejdskraft. De 'gamle' migranter omfatter flygtninge og indvandrere samt deres efterkommere, der har opholdt sig i Danmark igennem længere tid, og denne gruppe behandles ikke i dette notat¹³.

Udlændinge, der er kommet til Danmark de seneste år for at arbejde, opholder sig i landet under forskellige regler og specielle ordninger, der bl.a. afhænger af, om de er statsborgere i et af de gamle eller nye EU-lande eller i et land uden for fællesskabet. Der kan skelnes mellem følgende grupper af udlændinge (kun de væsentligste nævnes og listen er derfor ikke udtømmende):

- Arbejdstagere fra de 10 nye østeuropæiske EU-lande, hvis arbejde i Danmark i en overgangsordning reguleres af den såkaldte østaftale. Aftalen trådte i kraft 1. maj 2004, gøres mere fleksibel fra og med 1. januar 2008 og løber indtil udgangen af 2009. Inden for østaftalen kan en person fra disse lande få arbejds- og opholdstilladelse i Danmark, hvis der foreligger et konkret tilbud om ansættelse minimum 30 timer pr. uge og i overensstemmelse med sædvanlige danske forhold på arbejdsmarkedet.

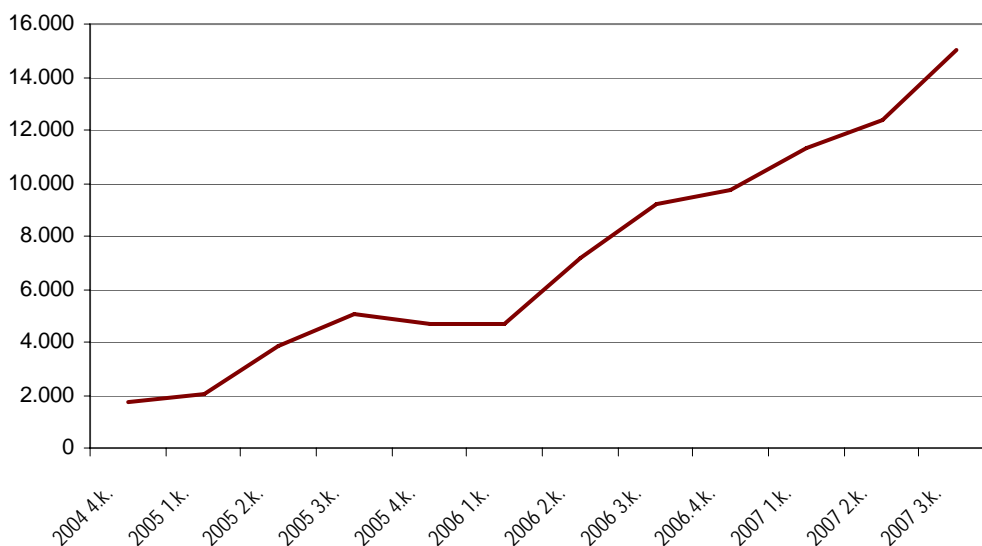
¹³ For de 'gamle' migranter har Arbejdsskadestyrelsen i samarbejde med Arbejdstilsynet foretaget en analyse af anmeldte arbejdsskader, som forventes offentliggjort primo 2008.

- Arbejdstagere fra gamle EU-lande m.fl. Ifølge reglerne om fri bevægelighed for personer og tjenesteydelser kan statsborgere i et af de gamle EU-lande samt Cypren, Malta, EØS-landene (Norge, Island og Lichtenstein) og Schweiz frit rejse ind i Danmark og arbejde uden forhåndstilladelse¹⁴.
- Arbejdstagere udstationeret i Danmark af udenlandske virksomheder
- Grænsegængere, uden fast adresse i Danmark. Der er især tale om personer med bopæl i især Sverige og Tyskland, der dagligt pendler til Danmark, men også personer, som i kortere perioder arbejder i Danmark men bevarer deres bopæl i hjemlandet.
- Dertil kommer udlændinge fra øvrige lande, som arbejder i Danmark inden for jobkordning, et praktikophold eller som au pair.

6.1.2 Hvad ved vi om antallet af udlændinge og deres beskæftigelse?

For arbejdstagere fra nye EU-lande, også kaldet østarbejdere, der har en arbejdstilladelse i Danmark udarbejdes der løbende en statistik, som bl.a. indeholder oplysninger om statsborgerskab, køn, alder og hvilke brancher personerne er beskæftigede i. Statistikken udarbejdes af Arbejdsmarkedsstyrelsen¹⁵ som et led i overvågningen af arbejdsmarkedet efter EU-udvidelsen i 2004 og er baseret på oplysninger fra bl.a. Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration.

Figur 6.1 Antal personer med aktive arbejdstilladelser fra de nye EU-lande (Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsens nøgletal for arbejdsmarkedet efter EU-udvidelsen)

I figur 6.1 ses udviklingen i antal østeuropæere med aktive arbejdstilladelser. I 3.kvartal 2007 udgjorde de 15.000 personer. De fleste af disse arbejdstilladelser er givet inden for byggeri (ca. 4.200 personer) efterfulgt af landbrug (ca. 3.450 personer), industri (ca. 2.200 personer) og forretningsservice (ca. 2.000 personer).

¹⁴ Dansk økonomi efterår 2007, Diskussionsoplæg. København: Det Økonomiske Råd, november 2007.

¹⁵ <http://overvaagningssystem.ams.dk/> (Nøgletal for arbejdsmarkedet efter EU-udvidelsen)

Der findes ikke statistikker over, hvor mange østeuropæere, der er udstationeret i Danmark gennem østeuropæiske virksomheder. Ifølge en opgørelse præsenteret i 'Beskæftigelsesrådets arbejdsmarkedspolitiske redegørelse'¹⁶, var der i marts 2007 godt 800 østeuropæiske virksomheder registreret hos SKAT, men antallet af medarbejdere i de pågældende virksomheder er ukendt. Dertil kommer et ukendt antal personer, som kommer til landet og arbejder illegalt. Forskere fra Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (FAOS) er i et forsigtigt skøn kommet frem til, at antallet af udstationerede og illegale nærmer sig størrelsen af gruppen af personer med arbejdstilladelser. Det betyder, at der i løbet af 2006 kom ca. 20.000 til Danmark for at arbejde i kortere eller længere tid¹⁷. Man skal være opmærksom på, at tallet er et forsøg på at opgøre hvor mange personer, der har været i Danmark for at arbejde i løbet et år, og det beskriver således ikke det gennemsnitlige antal personer i arbejde på et givet tidspunkt i 2006.

For personer, der kommer fra de gamle EU-lande m.fl. og for personer, der er udstationeret i udenlandske virksomheder fra disse lande, findes der i dag ingen samlet registrering af, hvor mange personer det drejer sig om som følge af den frie bevægelighed over grænserne.

Danmarks Statistik udarbejder statistikker over hvor mange udlændinge, der indvandrer til Danmark og under hvilke ordninger, som i dag dækker til og med 2005. Statistikken beskriver ikke det samlede antal udlændinge i beskæftigelse.

Det må konkluderes, at der i dag ikke findes præcise tal for hvor mange udlændinge, der arbejder i Danmark inden for de forskellige grupper af udlændinge. I konkrete analyser må det derfor i stedet, i det omfang det vurderes at grundlaget herfor er rimeligt, anslås hvor mange der er tale om.

6.1.3 Registreringen af udlændinge der arbejder i Danmark

Et personnummer vil kunne anvendes til at identificere tilskadekomne udlændinge i registre over anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen og over arbejdsulykker, der har ført til behandling på en skadestue. Som følge af reglerne for tildeling af personnumre er det langt fra alle blandt i de nævnte grupper af udlændinge, der arbejder i Danmark, som får et personnummer.

For tilflyttere fra udlandet gælder, at opholdet i Danmark skal vare over 3 måneder, før de får et personnummer, endvidere har tilflyttere fra fx. EU eller et nordisk land kun pligt til at anmelde tilflytning, hvis opholdet i landet skal vare over 6 måneder¹⁸. Hvis der er tale om et midlertidigt ophold i Danmarks som for eksempel ved sæsonarbejde, kan man som udlænding ikke få tildelt et personnummer. I stedet får man tildelt et kil-deskattenummer i et skattecenter¹⁹. Borgere fra de gamle EU-lande skal senest 3 måneder efter indrejse dog have et opholdsdokument som udstedes af Statsforvaltningen, og denne registrering kan bl.a. anvendes til at udarbejde statistikker over antallet af personer mm.

Udlændinge skal altså opholde sig i Danmark i en hvis periode, før de kan få tildelt et personnummer, og for EU-borgere gælder, at de kan opholde sig helt op til seks måne-

¹⁶ Beskæftigelsesrådets arbejdsmarkedspolitiske redegørelse 2006, København 2007.

¹⁷ Beskæftigelsesrådets arbejdsmarkedspolitiske redegørelse. Beskæftigelsesrådet 2007.

¹⁸ Bekendtgørelse af lov om Det centrale Personregister, LBK nr. 1134 af 20/11/2006.

¹⁹ www.workimport.dk

der. Ved kortere ophold i Danmark i forbindelse med et arbejde, er det derfor især vanskeligt at identificere de pågældende personer fx i arbejdsskaderegistret.

Det er således ikke muligt *alene* ved hjælp af personnumre at identificere eventuelle udlændinge i registre over personer, som har været udsat for en arbejdsulykke.

6.1.4 Hvad ved vi om udlændinge i registre over skete arbejdsulykker?

Ved anmeldelse af arbejdsulykker til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen, skal arbejdsgiveren oplyse skadelidtes navn, adresse og personnummer, og har skadelidte ikke et personnummer, registreres, i det omfang det oplyses, skadelidtes fødselsdato og køn. Nationalitet skal ikke oplyses ved anmeldelsen og registreres således heller ikke. I en analyse baseret på allerede eksisterende data, vil det derfor være nødvendigt at koble oplysningerne i arbejdsskaderegistret med oplysninger fra andre myndigheder, i det omfang de eksisterer, med henblik på at identificere de forskellige grupper af udlændinge, som er kommet til skade under arbejde i Danmark. En manuel gennemgang kan være nødvendig i de tilfælde, hvor skadelidte ikke har et personnummer eller personnummeret ikke er oplyst.

Tilsvarende gælder for Statens Institut for Folkesundheds register over ulykker, herunder arbejdsulykker, der har ført til behandling på skadestue, og Landspatientregistret, som også indeholder oplysninger om arbejdsulykker. Førstnævnte register indeholder dog væsentlig flere oplysninger om den enkelte ulykke, herunder oplysninger om branchen den tilskadekomne var ansat i.

6.1.5 Fremtidige registrering og statistikker om udlændinge på det danske arbejdsmarked

Østaftalen, der som nævnt gælder indtil udgangen af 2009, lempes fra januar 2008, således at personer fra de nye EU-lande vil kunne arbejde under lige vilkår som personer fra de gamle EU-lande i det omfang, de arbejder i overenskomstdækkede virksomheder²⁰. Dermed vil det ikke længere i samme omfang være muligt at identificere og udarbejde opgørelser over personer fra de nye EU-lande

Denne ændring er bl.a. anledningen til at Arbejdsmarkedsstyrelsen, i samarbejde med institutioner fra andre myndighedsområder, i løbet af 2008 udbygger sin statistik over udenlandske arbejdstagere i Danmark. Statistikkens formål er som i dag at skabe overblik over hvor mange udlændinge, der arbejder på det danske arbejdsmarked, og i hvilket omfang den udenlandske arbejdskraft bidrager til at afhjælpe manglen på arbejdskraft i fremtiden. Statistikken vil, når projektet er afsluttet, omfatte bl.a. arbejdstagere fra EU, grænsegængere og udstationerede medarbejdere i udenlandske virksomheder. Som et led i den nye østaftale er det nemlig besluttet at etablere et register fælles for de relevante myndigheder (herunder Arbejdstilsynet) over udenlandske virksomheder og udstationerede i Danmark (også kaldet RUT). Heri vil de udstationerede personer vil blive registreret ved personnummer i det omfang de har et, ellers ved nationalitet, køn og alder. Det vides endnu ikke, hvor god dækningsgraden bliver for dette register.

²⁰ Udenlandsk arbejdskraft i Danmark – Konsekvenserne for løn og beskæftigelse. Malchow-Møller N, Roland JR og Skaksen JR. København: Rockwool Fondes Forskningsenhed, 2007

6.2 Hvad ved vi i dag om udlændinges arbejdsulykker?

6.2.1 Udlændinge behandlet på skadestue efter en arbejdsulykke

Statens Institut for Folkesundhed har netop offentliggjort en opgørelse af antal udlændinge, der har været ude for en arbejdsulykke, der har ført til behandling på en skadestue i Danmark²¹. Denne opgørelse vurderes, som det fremgår i det følgende, hverken at kunne be- eller afkræfte, om udlændinge i højere grad end danskere kommer ud for arbejdsulykker beskrevet som antallet af arbejdsulykker i forhold til antallet af beskæftigede udlændinge (incidens).

Udlændinge afgrænses i opgørelsen til personer, som har bopæl i udlandet, og opgørelsen viser et øget antal udlændinge, der har været i kontakt med en skadestue fra 775 personer i 2005 til 1.303 i 2006. Især personer fra Tyskland, men også Sverige, er repræsenteret i opgørelsen, men personer, der pendler fra eksempelvis Sverige behøver ikke nødvendigvis at være svenskere. En opgørelse for 2005 viser, at knap halvdelen af ca. 8.800 pendlere fra Skåne til Danmark er personer, som er født i Danmark²². Omvendt betyder den anvendte afgrænsning af udlændinge, at udlændinge med registreret bopæl i Danmark ikke indgår i opgørelsen.

Det er ikke umiddelbart muligt at vurdere, hvorvidt det øgede antal personer som er kommet til skade skyldes, at der er flere udlændinge, der arbejder i Danmark, eller om ulykkesrisikoen er højere for udlændinge end for danskere. Det skyldes, dels at nævneren for den afgrænsede gruppe af udlændinge ikke er kendt. Man kan derfor ikke på det foreliggende grundlag afgøre om udlændinge kommer forholdsvis mere på skadestuer end danskere.

6.2.2 Opgørelse af anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden blandt udlændinge i 2004-2006

Som nævnt ovenfor er det ikke muligt ud fra oplysninger i registret over anmeldte arbejdsulykker at identificere udlændinge. For arbejdsulykker, der har medført døden for skadelidte, som er få i antal, er det dog muligt at foretage en manuel gennemgang med henblik på at afdække, hvor mange af de omkomne, der er udlændinge. I denne gennemgang skelnes der mellem udlændinge fra de nye EU-lande og udlændinge de gamle EU-lande og EØS²³.

Antal arbejdsulykker med døden til følge blandt udlændinge 2004-2006

Optællingen af antal udlændinge, der er omkommet under en arbejdsulykke i Danmark, er sket med udgangspunkt i arbejdsulykker, der har medført døden, sket i perioden 2004-2006 og anmeldt til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen. Udlændinge er søgt identificeret ud fra skadelidtes navn og en efterfølgende gennemgang af foreliggende sagsoplysninger i Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen.

²¹ Udenlandske arbejderes ulykker. Flere udlændinge behandles for arbejdsulykker. Ugens tal, uge 46, 2007, Statens Institut for Folkesundhed.

²² Konjunktur og arbejdsmarked, Uge 47. Beskæftigelsesministeriet, 2007.

²³ EØS omfatter EU-lande samt EFTA-landene Norge, Island og Lichtenstein.

Tabel 6.1 Anmeldte arbejdsulykker, der har medført døden, til Arbejdstilsynet blandt udlændinge fra henholdsvis nye EU-lande og gamle EU-lande samt EØS sket i perioden 2004-2006

	2004	2005	2006	I alt
Nye EU-lande	1	1	3	5
Gamle EU-lande og EØS	1	1	3	5
Andre lande (incl. Danmark)	42	54	52	148
I alt	44	56	58	158

Udlændinge fra nye EU-lande

I perioden er der anmeldt 5 dødsulykker blandt udlændinge fra Østeuropa (tabel 6.1). Der er i to af tilfældene tale om trafikulykker. Det gælder for ulykken, der skete i 2004, for en ansat i en forlystelsespark, og for ulykken i 2006, der vedrørte et avisbud.

Ulykken i 2005 skete inden for bygge- og anlægsbranchen, hvor en ansat i en tømrerforretning omkom efter fald fra tag.

De to sidste ulykker i 2006 vedrører en chauffør, der kørte i Danmark for en udenlandsk virksomhed, og som bliver klemt under en container, samt en skibsmaler, der blev klemt af en kran under sit arbejde i en lift.

Udlændinge fra gamle EU-lande og EØS

Den manuelle gennemgang af dødsulykker har også vist, at blandt de omkomne i den nævnte periode, er der fem personer med statsborgerskab i andre EØS lande end de østeuropæiske. Blandt de fem var tre ansat i en dansk virksomhed, mens to var ansat i en udenlandsk virksomhed.

I den ene ulykke i 2004 omkom en chauffør i en trafikulykke. Ulykken i 2005 vedrører en ansat i en udenlandsk virksomhed, som omkom under montering af udstyr i en industri-virksomhed. De tre ulykker i 2006 vedrører en landmåler, som blev kørt ned på en byggeplads, en matros som styrtede ned i en lift i forbindelse med rensning af en skibsside, og den sidste vedrører en person, ansat i en udenlandsk virksomhed, som bliver ramt af en klovbeskærer, der tabes fra en kran på en landbrugsejendom.

Andre lande (inklusive Danmark)

Hovedparten af de resterende arbejdsulykker, der har medført døden, i gruppen 'Andre lande' (tabel 6.1), er sket blandt personer med dansk baggrund. I gruppen indgår dog fem personer, som kom fra lande uden for EØS, som vurderes at have flygtning eller indvandrerbaggrund, og som i nogle tilfælde havde opnået dansk statsborgerskab. Disse indgår dog ikke i denne analyse af udlændinge og arbejdsulykker i Danmark, som er afgrænset til 'nye' migranter.

6.2.3 Analyse af dødsulykker blandt udlændinge og danskere inden for bygge og anlæg – et regneeksempel

For gruppen af udlændinge fra de nye EU-lande, østeuropæerne, er populationen delvis kendt, og der er derfor i det følgende opstillet nogle regneeksempler med henblik på at sammenligne forekomsten af arbejdsulykker, der medfører døden, blandt østeuropæere med forekomsten blandt danskere, og den usikkerhed en sådan opgørelse er behæftet med.

I regneeksemplet er der taget udgangspunkt i ulykker sket inden for bygge- og anlæg, fordi det er en branche, hvor der sker forholdsvis mange arbejdsulykker med døden til

følge, og fordi det er en af de brancher, hvor østeuropæere med arbejdstilladelse i Danmark især er beskæftiget. Dermed tages der i regneeksemplet også hensyn til, at risikoen for en arbejdsulykke, der medfører døden, varierer afhængig af branche og arbejdssted (som eksempelvis en byggeplads eller i trafikken), og at østarbejdere især er beskæftiget i bestemte brancher. Dette hensyn tages, frem for at beregne en generel forskel i incidens mellem østeuropæere og danskere i samtlige brancher, som ikke nødvendigvis beskriver en generelt højere risiko for østeuropæere på det danske arbejdsmarked, men kan være et resultat af, at østeuropæere især er beskæftiget i brancher, hvor risikoen for at komme ud for en alvorlig arbejdsulykke er høj.

Som nævnt ovenfor er tallene for hvor mange østeuropæere, der arbejder i Danmark, behæftet med en betydelig usikkerhed. I gennemsnit pr. kvartal var der i 2005 ca. 310 østarbejdere med aktive arbejdstilladelser inden for bygge- og anlæg, mens tallet var 1.370 i 2006. Antallet af østarbejdere udstationeret i Danmark i samme periode og antallet af illegale kendes ikke, men et usikkert estimat kan være at deres antal svarer til antallet af personer med arbejdstilladelser, som estimeret i 'Beskæftigelsesrådets arbejdsmarkedspolitiske redegørelse 2006'.

I 2005-2006 er der én østeuropæer, der har mistet livet på en dansk byggeplads, og det svarer til en årlig gennemsnitlig incidens på 30 arbejdsulykker, der har medført døden, pr. 100.000 beskæftigede. I samme periode er der omkommet 27 danskere ved en arbejdsulykke på en byggeplads svarende til en incidens på 7,7 hvis det antages at der gennemsnitligt er ansat 175.000 personer inden for branchen i samme periode.

Incidensen for arbejdsulykker, der har medført døden blandt østeuropæere, er således i dette regneeksempel højere end blandt danskere. Beregningen er dog behæftet med en betydelig usikkerhed, som dels skyldes usikre tal for hvor mange østeuropæere, der er beskæftiget i Danmark, men også at antallet af personer, der mistet deres liv efter en arbejdsulykke, er få.

Usikkerheden kan bedst illustreres ved, at hvis der var to omkomne i 2005-2006 frem for én, ville incidensen for østeuropæere blive dobbelt så høj. En anden måde at illustrere usikkerheden er, hvis man antager, at der ikke sker nogen dødsulykker blandt østeuropæere i 2007. I så fald vil den gennemsnitlige incidens med gennemsnitlig 3.700 arbejdstilladelser pr. kvartal i de første tre kvartaler i 2007, blive 9 pr. 100.000 beskæftigede inden for bygge- og anlæg. Dette niveau er sammenligneligt med niveauet for danskere. Mister én østeuropæer livet på en dansk byggeplads i 2007, vil den gennemsnitlige årlige incidens blive 18 dødsulykker pr. 100.000 beskæftigede østeuropæere.

6.2.4 Konklusion

Der findes i dag ingen undersøgelser, der kan bekræfte eller afkræfte hypotesen om, at udlændinge i Danmark i højere grad kommer ud for en arbejdsulykke end danskere. Beregningen af incidensen for arbejdsulykker, der medførte døden på byggepladser for østeuropæere i 2005-2006, viser, at forekomsten er højere blandt østeuropæere end blandt danskere. En sådan beregning er dog behæftet med en meget stor usikkerhed, da det er baseret på ét tilfælde. Det må derfor konkluderes, at arbejdsulykker der medfører døden, er vanskelige at bruge som indikator for østeuropæeres generelle ulykkesrisiko på det danske arbejdsmarked som følge af de (heldigvis) meget få tilfælde. Der er behov for at etablere yderligere data, med henblik på at kunne belyse området yderligere.